

Gebiedsontwikkeling Maaskemp

Startnotitie

Opdrachtgever

Teunesen zand en grint B.V.

Viforis

Roermond, 17-11-2022

Verantwoording

Titel

Gebiedsontwikkeling Maaskemp

Subtitel

Startnotitie

Kenmerk

1338

Revisie

V2.0

Datum

17-11-2022

Auteur(s)

Ruben Akkermans

John Jansen

Romee Uijterlinde

Goedgekeurd door:

Wim Droesen

Paraaf goedgekeurd

Contact

Viforis b.v.

Boven de Wolfskuil 3B4

6049 LX Roermond

www.viforis.nl

Disclaimer:

Niets uit deze notitie mag worden overgenomen of worden verspreid zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever

Inhoud

1.	Inleiding	4
1.1.	Aanleiding	4
1.2.	Op weg naar de beste invulling voor het gebied Maaskemp	5
1.3.	Leeswijzer	6
2.	Gebiedsbeschrijving	8
2.1.	Het landschap van de Noordelijke Maasvallei	8
2.2.	Gebiedsanalyse	10
2.2.1.	Geomorfologie en bodem	10
2.2.2.	Cultuurhistorie	13
2.2.3.	Archeologie	19
2.2.4.	Natuur en Landschap	22
2.2.5.	Verkeer en recreatieve routestructuren	23
2.2.6.	Milieu	25
2.2.7.	Samenvatting	27
2.3.	Autonome ontwikkelingen	29
2.3.1.	Ruimte voor de Maas bij Oeffelt	29
2.3.2.	Realisatie Maasheggen	29
2.3.3.	Haven Heijen	30
3.	Beleidskader	31
3.1.	Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014)	31
3.2.	Natuur en landschap beschermingszones provincie Limburg	31
3.3.	Natura 2000	33
3.4.	Programma Stroomlijn	34
3.5.	Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitskader (2018)	34
3.6.	Panorama Noord-Limburgse Maasvallei (2020)	35
3.7.	Vigerend planologisch kader	36
3.8.	Maasheggenvisie Gennep en Bergen (2020)	37
3.9.	Integrale Visie Maasdal Gemeente Gennep (2022)	38
3.10.	Omgevingsvisie Gemeente Gennep (2019)	39
3.11.	Duurzaamheidsvisie (2017)	40
3.12.	Gemeentelijk kapbeleid	41
3.13.	Primaire waterkering	41
3.14.	Samenvatting	42
4.	Opgaven, denkrichtingen en schetsontwerpen	43
4.1.	Opgaven voor het gebied	43
4.1.1.	Hoogwaterbescherming	43
4.1.2.	Gennep aan de Maas	45
4.1.3.	Vergroten biodiversiteit	46
4.1.4.	Duurzaam versterken kwaliteit leefomgeving, inclusief (water)recreatie	46
4.2.	Invulling Maaskemp	47
4.2.1.	Rivierverruiming	47
4.2.2.	Landschappelijke inrichting	50
4.2.3.	Indicatie invulling plangebied	51
4.2.4.	Realisatiestrategie	53
5.	Vervolg	54
	Bibliografie	55

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Het gebied Maaskemp, gelegen in de Maasvallei aan de oostkant van de Maas in de gemeente Gennepe in Noord-Limburg (zie figuur 1), is al vele jaren onderwerp van visievorming, plannenmakerij en de realisatie daarvan. Zo is in het recente verleden aan de noordkant van het gebied het historische Genneper Huys zichtbaar en beleefbaar gemaakt, zijn in het hele gebied fiets- en wandelroutes aangelegd en is het verleden digitaal zichtbaar gemaakt via de provinciale App 'Archeo Route Limburg'.

Figuur 1. Het gebied Maaskemp in de gemeente Gennepe.

Niet alleen voor het gebied Maaskemp worden visies en plannen ontwikkeld, dit gebeurt uiteraard voor de gehele noordelijke Maasvallei. Sinds de hoogwaters van 1993 en 1995 wordt er continu gewerkt aan de hoogwaterbescherming. Het recente hoogwater van de zomer van 2021 heeft laten zien dat er nog steeds een flinke opgave ligt voor het gebied. Ook is onlangs de 'Visie Maasheggen 2020' voor het gezamenlijke grondgebied van de gemeenten Gennepe en Bergen verschenen, waarin de Maasheggenpotentie van de oostelijke Maasoever voor de beide gemeenten wordt beschreven. Bij de behandeling in januari 2021 van deze visie in de gemeenteraad van Gennepe werd het daarin opgenomen streefbeeld voor de Maasoever met instemming ontvangen. Wel werd geconstateerd dat de gemeenteraad eerder andere deelplannen met betrekking tot het Maasdal had goedgekeurd en dat het goed zou zijn deze plannen samen met de

Maasheggenvisie in beeld te brengen om uiteindelijk te komen tot een integraal plan voor de lange termijn voor de Gennepe Maasoevers. Een motie is daarom aangenomen om een integraal plan voor het Maasdal in de Gemeente Gennep op te stellen. Deze opdracht is vervolgens neergelegd bij Strootman Landschapsarchitecten. De definitieve versie van het rapport is in april 2022 opgeleverd en tijdens de collegevergadering van 26 april 2022 vastgesteld. De gemeenteraad is daarover geïnformeerd door middel van een Raadsinformatiebrief d.d. 26 april 2022, nr. 555120.

Teunesen Zand en Grint b.v. (verder Teunesen) is vanwege haar rol in het hoogwaterbeschermingsprogramma van de Maasvallei eerder betrokken geweest bij de planvorming van het gebied Maaskemp, ook met betrekking tot de Maasheggen. Daarbij speelt recent tevens de geplande uitbreiding van de Haven Heijen, ten zuiden van het gebied Maaskemp. Vanwege de beoogde havenuitbreiding in combinatie met de bredere ambities voor het gebied Maaskemp is via een raadsmotie (d.d. 31-01-2022) de mogelijkheid in beeld gekomen om de in de huidige haven Heijen gelegen woonarken een plek te geven in de ontwikkeling van het gebied Maaskemp.

Teunesen ziet vanuit bovengenoemde ambities en vooral ook vanwege haar ervaring en flinke grondposities in het gebied Maaskemp een mogelijkheid bij te dragen aan de gemeentelijke ambitie om uiteindelijk te komen tot een integraal gebiedsplan voor de lange termijn. De voorliggende notitie is daartoe een eerste aanzet om uiteindelijk samen met alle betrokken partijen te komen tot de beste invulling van het gebied Maaskemp. Een invulling waarin niet alleen uiting wordt gegeven aan de ambitie om het Noord-Limburgse Maasheggen-landschap van een kwaliteitsimpuls te voorzien, maar waarin ook andere ambities op het vlak van bijvoorbeeld hoogwaterbescherming, cultuur, wonen en (water)recreatie een plek kunnen krijgen, waarmee dan mogelijk tevens invulling kan worden gegeven aan een al decennialang bestaande ambitie om Gennep meer naar de Maas toe te keren.

1.2. Op weg naar de beste invulling voor het gebied Maaskemp

Om uiteindelijk tot de beste invulling van het gebied Maaskemp te komen, beschrijft deze notitie op hoofdlijnen het gebied Maaskemp samen met de van belang zijnde (ruimtelijke) beleidstukken en -ambities. Hierdoor worden de gebiedskwaliteiten, -eigenschappen, opgaven en overige planmogelijkheden en -belemmeringen in beeld gebracht. Hiermee is dan in eerste aanzet de informatie voorhanden waarmee uiteindelijk tot een breed gedragen en haalbaar toekomstbeeld en invulling van het gebied Maaskemp kan worden gekomen. De notitie wordt op basis van het geschetste kader afgesloten met enkele denkrichtingen en bijbehorende schetsontwerpen.

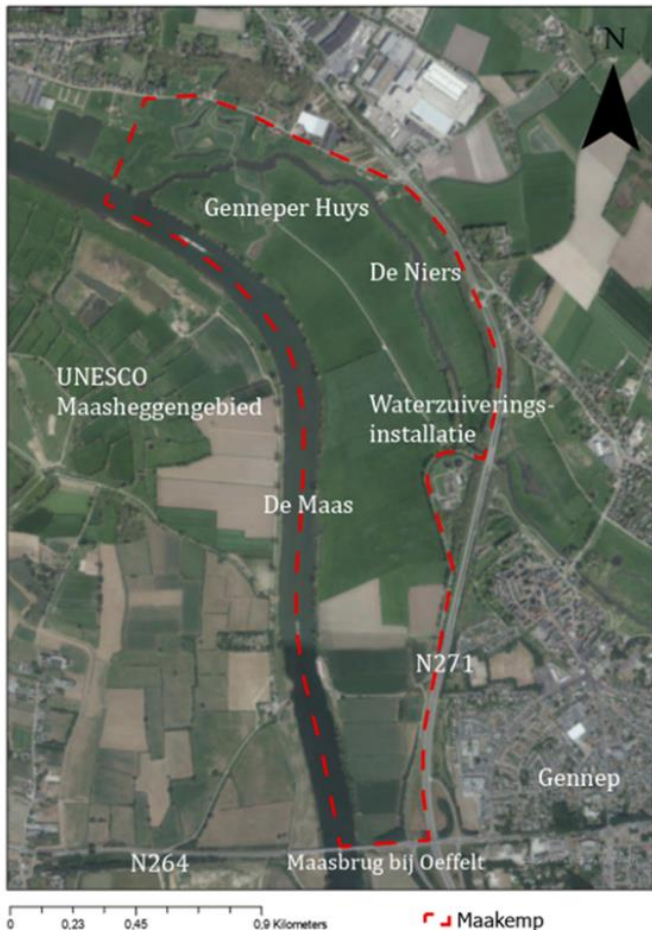
Deze notitie is bedoeld als startpunt voor de dialoog om gezamenlijk met alle betrokken partijen te komen tot een gedragen integraal gebiedsplan voor het gebied Maaskemp.

Plan- en studiegebied Maaskemp

In deze notitie is het plangebied Maaskemp begrensd conform figuur 2. Het gebied is een uitgestrekt landbouw- en graslandgebied in de uiterwaarden op de oostelijke oever van de Maas en ligt volledig binnen de grenzen van de gemeente Gennep. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door de N271 en aan de zuidzijde door de Maasbrug. Aan de westzijde wordt het gebied begrensd door de Maas. Het Genneper Huys en de Niers begrenzen het gebied aan de Noordzijde. Buiten het gebied, aan de oostzijde, bevindt zich een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Naast dit plangebied wordt in deze notitie een groter gebied bestudeerd (studiegebied), om invloeden en effecten van buiten het plangebied aan te kunnen laten sluiten bij de gebiedsontwikkeling binnen het plangebied. Binnen het (niet feitelijk begrensde) studiegebied vallen onder andere de Brabantse oevers, de

rioolwaterzuivering en het gebied ten zuiden van de Maasbrug, zie figuur 1. Tijdens de behandeling van bestemmingsplan haven Heijen d.d. 31 januari 2022 is daarnaast over het gebied een motie aangenomen over het verplaatsen van de waterwoonwijk, gelegen ten zuiden van Maaskemp, naar een alternatieve locatie binnen de gemeente Gennep. Dit zal ook meegenomen worden in het verdere studiegebied, in paragraaf 4.1.4 wordt hier nog verder over uitgeweid.

Figuur 2. Begrenzing plangebied Maaskemp.

1.3. Leeswijzer

Om tot een integraal plan voor het gebied Maaskemp voor de lange termijn te komen, moet eerst inzicht verkregen worden in verschillende aspecten, zoals het relevante beleid, de ruimtelijke ambities en de aanwezige kwaliteiten en mogelijke belemmeringen.

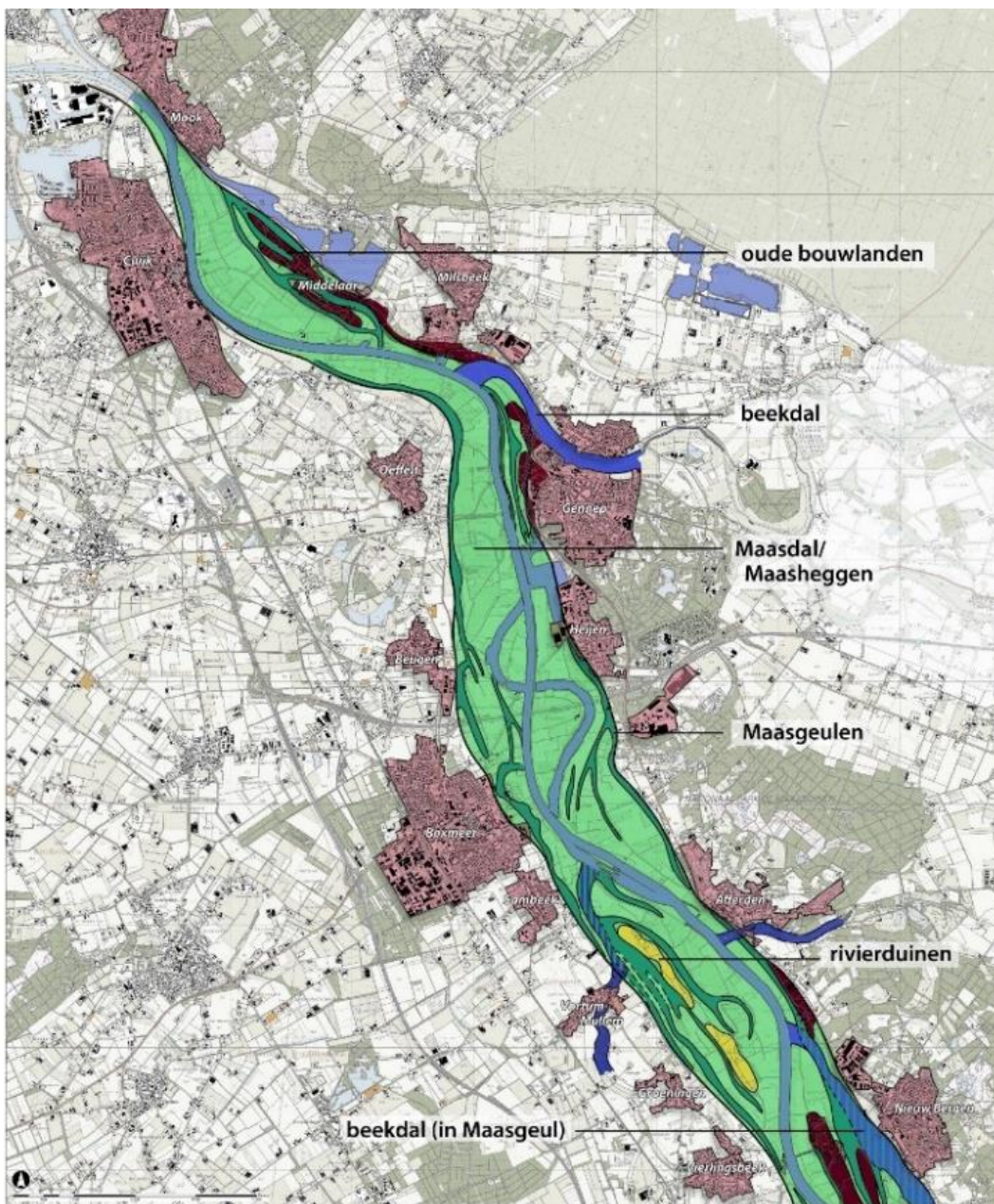
In hoofdstuk 2 – *gebiedsbeschrijving* – is het landschap van de noordelijke Maasvallei beschreven (2.1), het gebied Maaskemp geanalyseerd (2.2) en zijn de autonome ontwikkelingen rondom Maaskemp (2.3) benoemd. In hoofdstuk 3 – *beleidskader* – wordt het gebied Maaskemp beschreven aan de hand van het relevante beleid. Op basis van de landschaps- en gebiedsanalyse en het beleidskader zijn in hoofdstuk 4 – *opgaven voor het gebied* – de verschillende opgaven benoemd. Met behulp van deze opgaven en de aanwezige kwaliteiten, waarden en belemmeringen in het landschap wordt in hoofdstuk 5 – *speelveld, denkrichtingen en schetsontwerpen voor Maaskemp* – het speelveld bepaald en worden verschillende denkrichtingen uiteengezet voor de integrale ontwikkeling van het plangebied. Deze denkrichtingen zijn

vertaald in globale schetsontwerpen waarin verschillende inrichtingsmogelijkheden worden weergegeven. Dit biedt de basis voor de verdere gezamenlijke discussie.

2. Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt het gebied Maaskemp beschreven aan de hand van verschillende thema's. Allereerst zal het gebied vanuit een groter perspectief, de Noordelijke Maasvallei, bekeken worden. Deze landschapsanalyse maakt invloeden en effecten tussen het plangebied en de omgeving inzichtelijk. Vervolgens volgt de gebiedsanalyse, waarin het plangebied Maaskemp wordt beschreven aan de hand van de volgende thema's: geomorfologie en bodem (2.2), cultuurhistorie (2.3), archeologie (2.4), natuur en landschap (2.5), verkeer en recreatieve routestructuren (2.6), milieu (2.7). Aan de hand van deze gebiedsanalyse ontstaat een beeld van de gebiedswaarden en -kwaliteiten en de mogelijkheden om deze waarden en kwaliteiten te versterken alsmede welke belemmerende factoren een rol spelen.

2.1. Het landschap van de Noordelijke Maasvallei

Figuur 3. Landschap Noordelijke Maasvallei: Maasgeulen (donkergroen), Maasheggen (lichtgroen), Oud bouwland (bruin), Rivierduinen (geel), Beekdalen (blauw).

De Noordelijke Maasvallei is gelegen tussen de terrassen aan de Brabantse zijde en de Maasduinen aan de Limburgse kant (figuur 3). De belangrijkste kernen liggen op de hogere gronden van het Maasdal. Aan de hand van een typologie is het landschap in de Maasvallei opgedeeld in deelgebieden. Wij onderscheiden vijf landschapstypen:

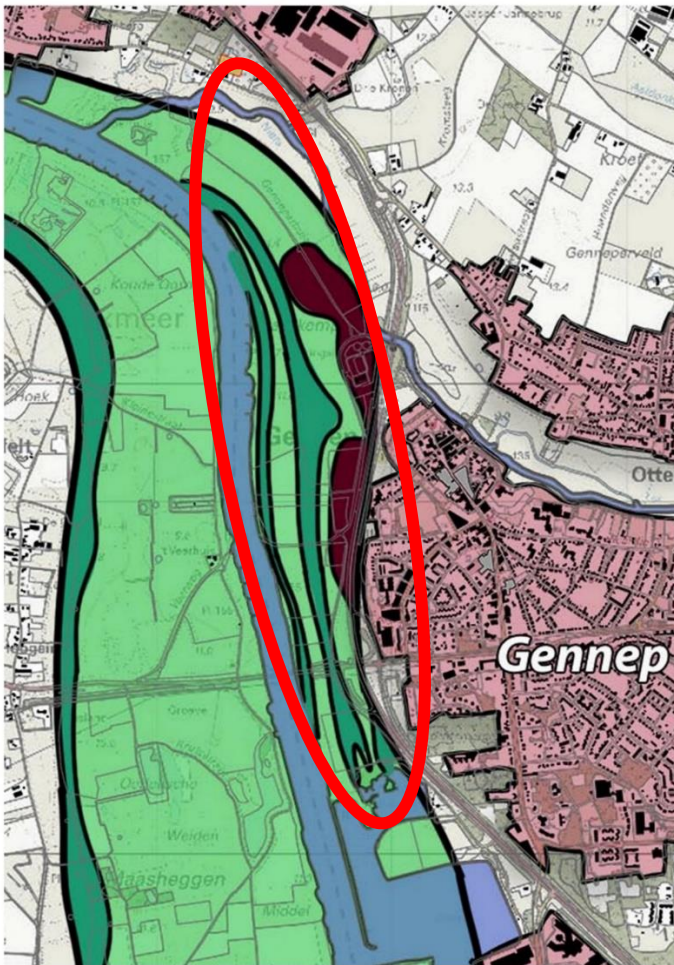
1. Maasgeulen
2. Maasheggen
3. Oud bouwland
4. Rivierduinen
5. Beekdalen

Voor vier hoofdtypen, Maasheggen, Oud bouwland, Rivierduinen en Beekdalen ligt het beleidsaccent in zijn algemeenheid op behoud en ontwikkeling van landschappelijke waarden van het bestaande cultuurlandschap door kleinschalige ingrepen (aanbrengen landschapselementen, herstellen steilrand, creëren stuifplekken etc.):

- Maasheggen; Enkele gebieden hebben in de huidige situatie al een hoogwaardige dichtheid aan Maasheggen. Deze gebieden bevinden zich veelal in het Brabantse deel van Maasvallei. De ontwikkelingsgebieden Maasheggen liggen vooral in het Limburgse deel van de Maasvallei. Het betreft gebieden waar in de huidige situatie al Maasheggen voorkomen, maar waar door verdichting van het heggenpatroon de kwaliteit nog aanzienlijk kan verbeteren. Oorspronkelijke Maasheggen zijn zichtbaar op historische topografische kaarten en luchtfoto's.
- Oud bouwland is te herleiden uit de bodemkaart en komt voor rond Middelaar en Gennep in het noorden en Bergen in het zuiden van het plangebied.
- Rivierduinen zijn af te leiden uit de bodemkaart en komen voor tussen Sambeek en Vierlingsbeek. Hier steken twee zandopduikingen uit boven de Maas-afzettingen.
- Beekdalen zijn te herleiden uit de geomorfologische kaart; Aan Limburgse zijde zijn de beekdalen van de Niers, Eckelsebeek en Heukelomsebeek het belangrijkste.

Maasgeulen zijn te herleiden uit de geomorfologische kaart en de hoogtekaart. Door het terugbrengen van de geulen, kan de oorspronkelijke situatie hersteld worden. Voor de ontwikkeling van Maasgeulen in de noordelijke Maasvallei zijn de vier belangrijkste ontwikkelingsgebieden: Vierlingsbeek – Sambeek, Afferden, Gennep en Middelaar – Mook. De 'ontwikkelingsgebieden Maasgeulen' worden gekenmerkt door een historisch vlechtend patroon van geulen in de geomorfologische ondergrond die als zodanig nog zichtbaar zijn in het landschap en op geomorfologische kaarten en hoogtekaarten. Door deze historische natuurlijke geulen te reactiveren ontstaat een dynamisch rivierlandschap dat in schaal en maat vergelijkbaar is met de hoofdgeul van de Maas (Trede 4 op de kwaliteitsladder Panorama Noordelijke Maasvallei 'gebiedseigen (grotere) ontgravingen volgens natuurlijke landschapspatronen').

In het plangebied Maaskemp zijn drie van de vijf landschapstypen van de Noordelijke Maasvallei aanwezig: Maasgeulen, Maasheggen en Oud bouwland, zie figuur 4 voor een uitsnede van de landschapskaart. De historische Maasgeulen strekken zich daarbij uit van het Gennep Huys in het noorden, tot de Haven Heijen in het zuiden en zorgen voor een historisch landschappelijke samenhang tussen de gebieden bovenstrooms en benedenstrooms van de Maasbrug.

Figuur 4. Detail Maaskemp uit landschapskaart noordelijke Maasvallei.

2.2. Gebiedsanalyse

2.2.1. Geomorfologie en bodem

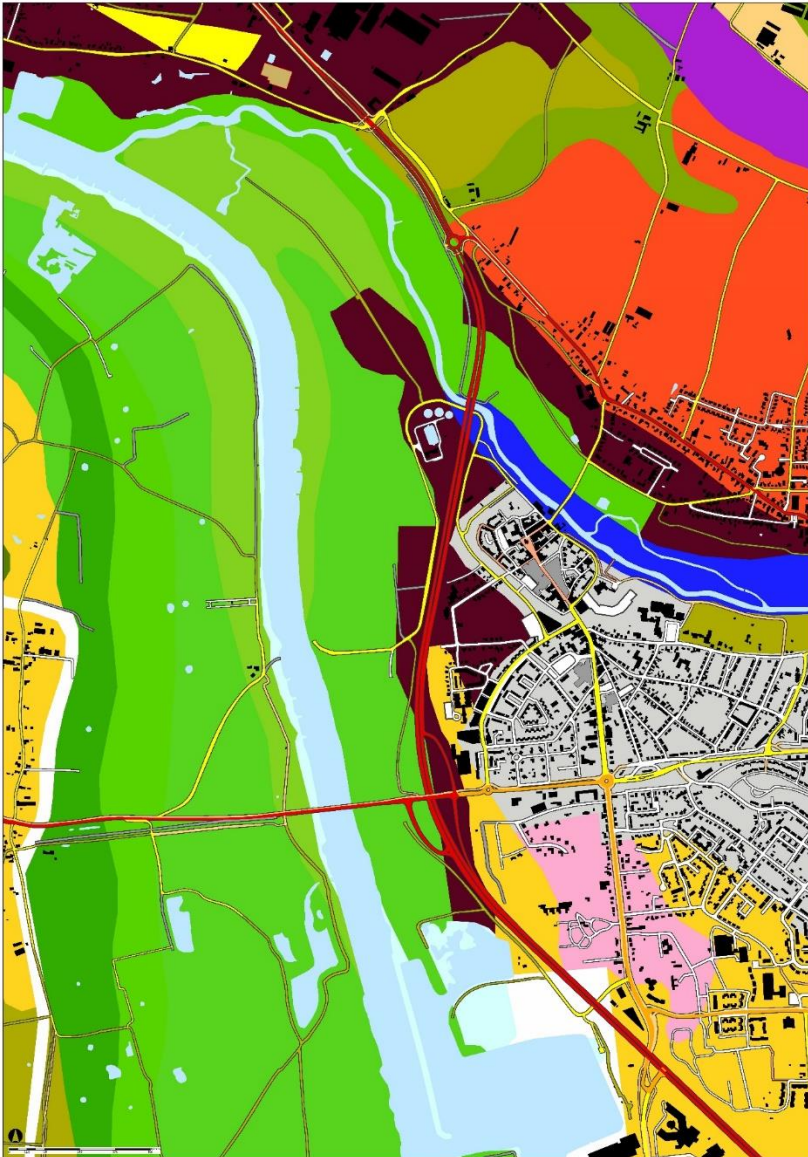
De geomorfologische basis van het plangebied en haar omgeving is neergelegd door de vlechtende riviersystemen van Maas en Rijn. De Niers ligt in een oude Rijntak. Het gebied Maaskemp is vooral ontstaan onder invloed van de Maas. De Maas was een vlechtende rivier met als kenmerkend karakter dat de rivier in meerdere geulen stroomde, waarbij de loop van de geulen zich ook regelmatig verlegde.

In het Maasdal liggen overal oude Maasgeulen die vaak nog aan het maaiveld zichtbaar zijn. Soms zijn geulen bedekt onder afzettingen en verdwenen naar de ondergrond. Aan de hand van een gedetailleerde hoogtekarta met actuele metingen (figuur 5) zijn de oude Maasgeulen goed te reconstrueren. In de Maaskemp is dicht langs de huidige Maasloop een nevengeul zichtbaar, alsmede een oude Maasgeul verderop in de uiterwaarden.

De lagere weerden van Maas en Niers zijn van oudsher in gebruik als grasland. Daarnaast komen in het dal van de Maas her en der zandopduikingen voor, waarop al vroeg akkerbouw werd bedreven. Dit zijn de zogenaamde oude bouwlanden. Deze werden vanaf de Middeleeuwen bewerkt en bemest volgens het potstalsysteem; heideplaggen of bosplaggen en eventueel ander organisch materiaal, gemengd met mest van de schapen werd opgebracht op de akkers, waardoor een dikke humeuze bovengrond ontstond, het kenmerk van de zogenaamde enkeerdgronden. In het plangebied liggen de oude bouwlanden op de hogere gronden rond Gennep (zie figuur 6).

Figuur 5. Reliëfvormen, zoals Maasgeulen en zandopduikingen, zichtbaar aan de hand van actuele hoogtemetingen (AHN). De geulen zijn met zwarte contouren aangegeven.

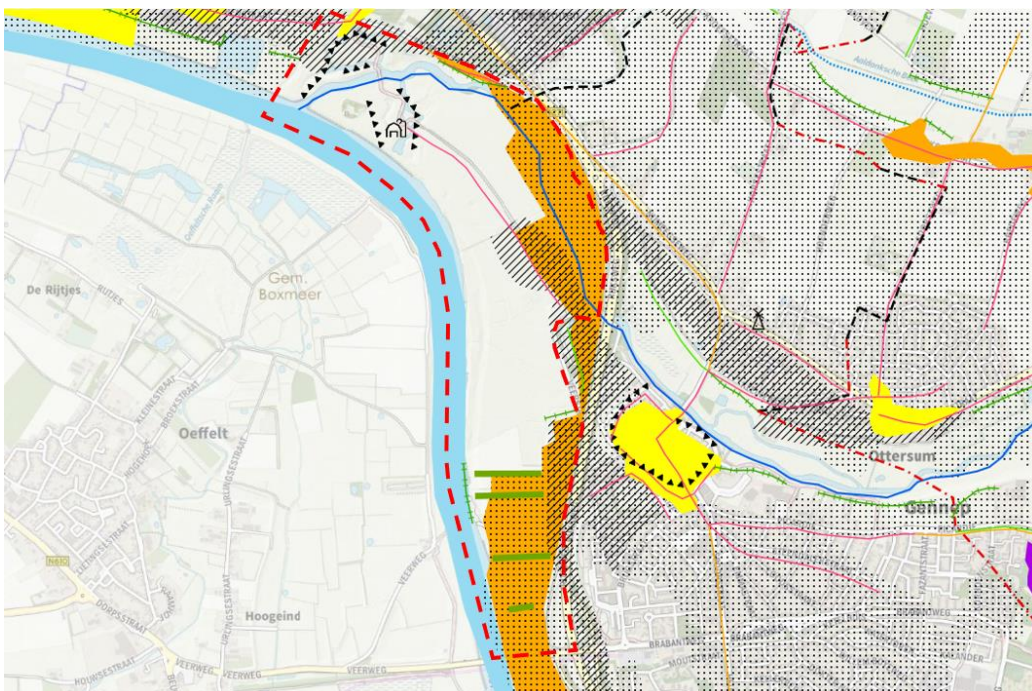
Figuur 6. Bodemkaart met weerdgronden (groen) en de oude bouwlanden (bruin).

2.2.2. Cultuurhistorie

Cultuurhistorische waardenkaart

Op de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (Atlas Limburg) zijn de cultuurhistorisch waardevolle elementen, structuren en gebieden opgenomen. In figuur 7 is dit weergegeven voor het plangebied en omgeving, de meest relevante onderdelen hierin zijn:

- Enkeerdgrond,
- Gebied waar sedert 1830 weinig veranderd is in het verkavelingspatroon (oranje) en cultuurlandschap (stippels).
- (Maas)heg (groene dikke lijn).
- Oude akkergrens glooiing (groene dunne lijn).

Figuur 7. Provinciale cultuurhistorische waardenkaart (Bron: Atlas Limburg).

Circumvallatie Gennepershuis

Aan het einde van de 80-jarige oorlog had Frederik Hendrik het rond Gennep en het Gennepershuis aan de stok met de Spanjaarden. Het Gennepershuis werd gedurende de oorlog meerdere malen veroverd en heroverd. Door de belegeraars en de belegerden werden verdedigingslijnes opgeworpen. Hierdoor is in het gebied rond het Gennepershuis een heel stelsel aan verdedigings- en aanvalswerken aangelegd. Op de kaart die in 1649 door Nicolaas Visscher is gemaakt zijn de lijnes duidelijk te zien (figuur 8).

Figuur 8. Overzichtskaart circumvallatie met centraal het Genneperhuis.

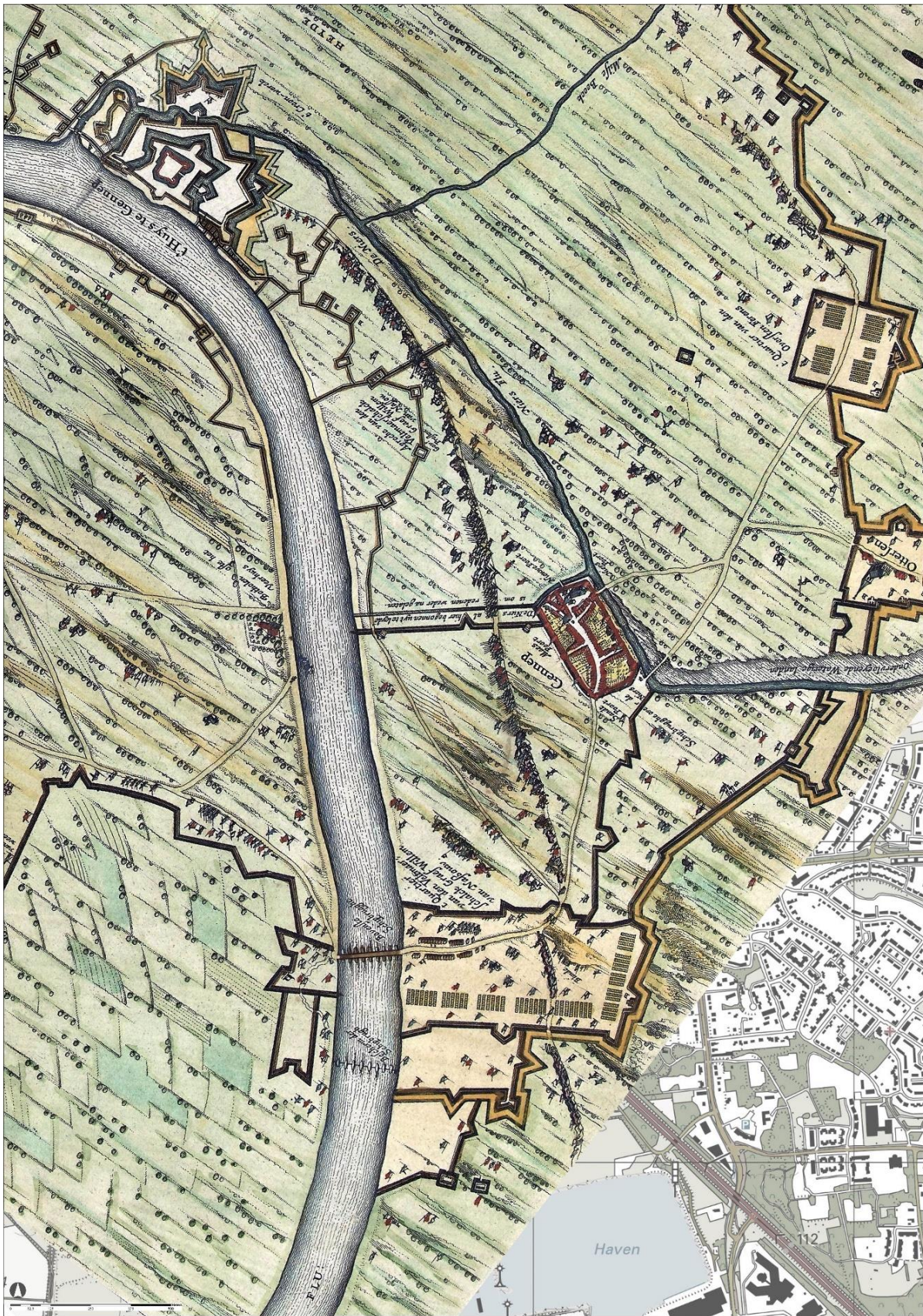
De kaart van Nicolaas Visscher geeft een goed overzicht van de stellingen, maar is landmeetkundig zeer onnauwkeurig. Daardoor kan deze kaart niet exact worden ingepast op modern kaartmateriaal. Figuur 9 bevat een uitsnede van het gebied Maaskemp.

Sommige elementen op de historische kaart van de Circumvallatieline zijn tegenwoordig nog zichtbaar in het terrein en op de maaiveldhoogtekaart (figuur 5 en 10). Deze elementen zijn onder andere het archeologische rijksmonument 'Genneper Huys', restanten van de circumvallatieline uit de strijd tegen de Spanjaarden, een vermoedelijke Romeinse wachttore, waarvan de aanwezigheid nog aangetoond moet worden, en het voormalige afwateringskanaal van de gracht rond Gennepe. Deze elementen zijn in figuur 10 weergegeven. Van de zuidelijke aansluiting die ongeveer ter plaatse van de huidige brug gelegen heeft zijn geen restanten meer zichtbaar. Het vermoeden van de Romeinse wachttore is (nog) nergens bevestigd. De aanduiding 'Romeins' is puur speculatief en berust nergens op gravend onderzoek.

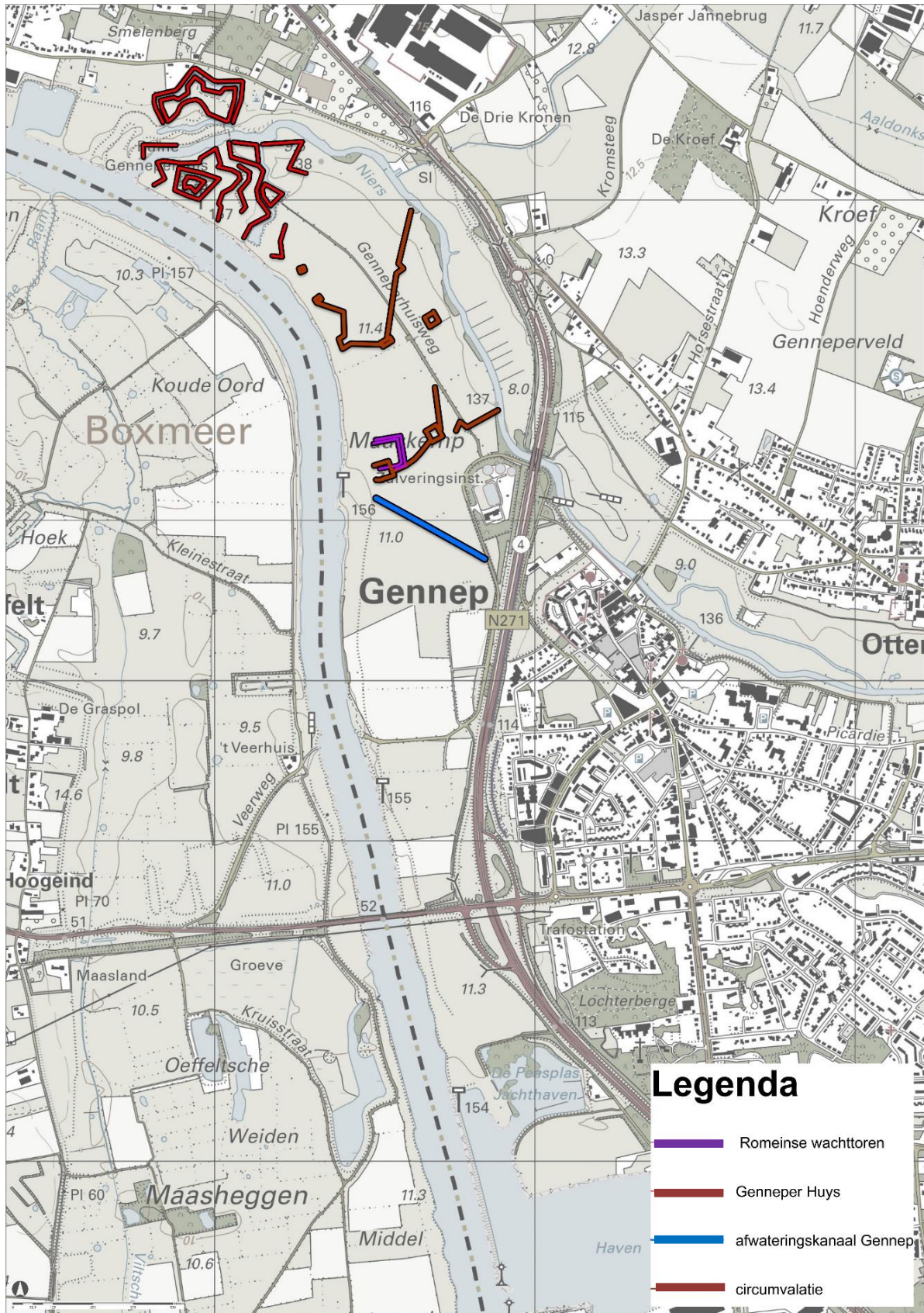
Maasheggenlandschap

Het Maasheggenlandschap is het oudste nog bestaande cultuurlandschap van Nederland. Sommige heggen zijn waarschijnlijk honderden jaren oud. Daarbij is er een verschil tussen de oostelijke en westelijke oever van de Maas. Aan de Brabantse kant is de dichtheid aanmerkelijk groter dan aan de Limburgse kant. Op de ingemeten kadastrale kaart van 1732 (figuur 11) is te zien welke percelen als grasland (groen) en bouwland (geel) in gebruik waren. Ook is op de kaart aangegeven op welke perceelsranden beplanting in de vorm van Maasheggen stonden en waar niet. Volgens deze kaart stonden er aan de Limburgse zijde niet of nauwelijks Maasheggen.

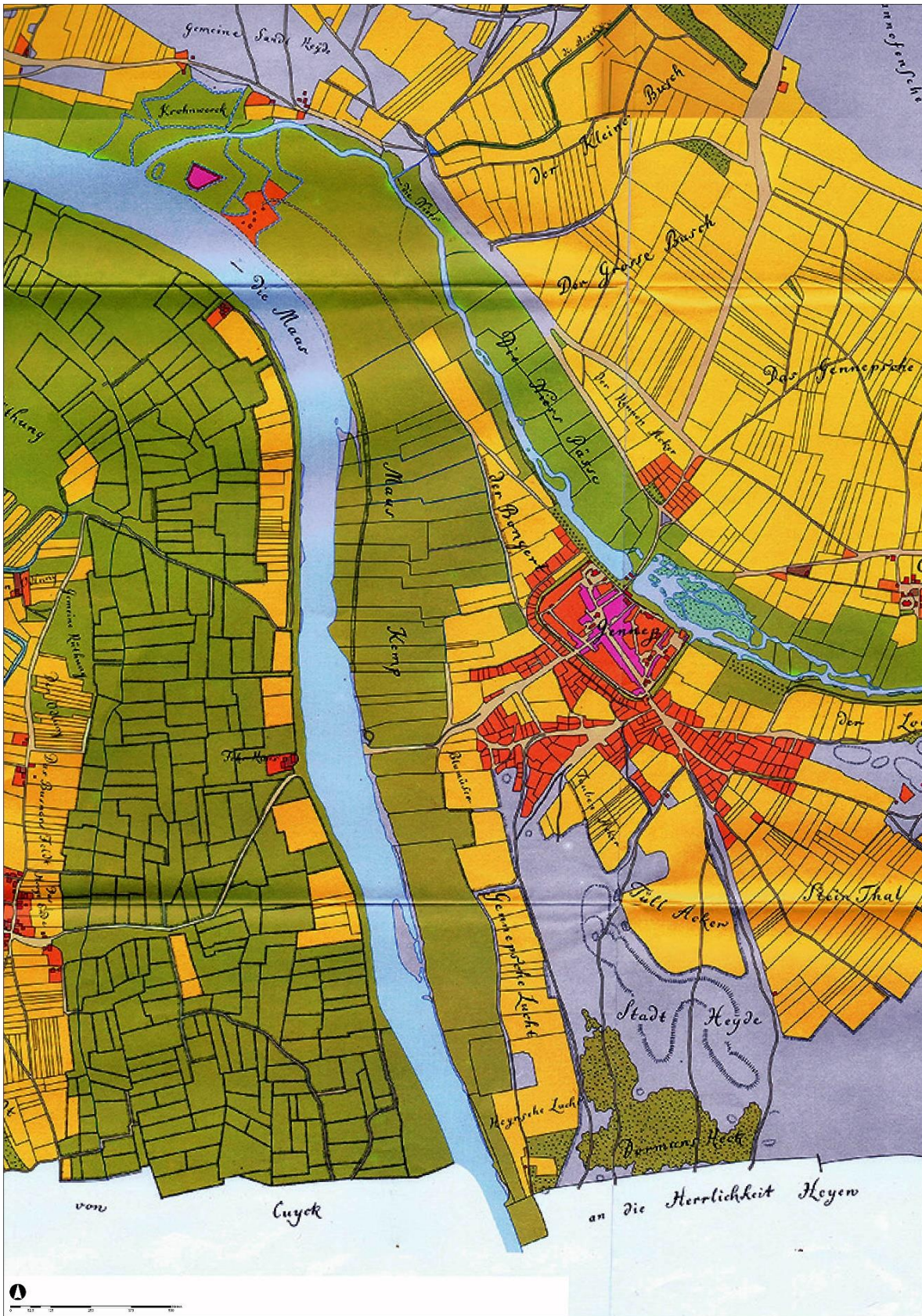
Overigens laat deze perceelskaart van 1732 in het plangebied een verspringing in de percelering zien, die er op kan wijzen dat hier een natte strook/oude waterloop heeft gelegen.

Figuur 9. De circumvallatielinie in het plangebied (Uitsnede van de kaart van Nicolaas Visscher, 1649).

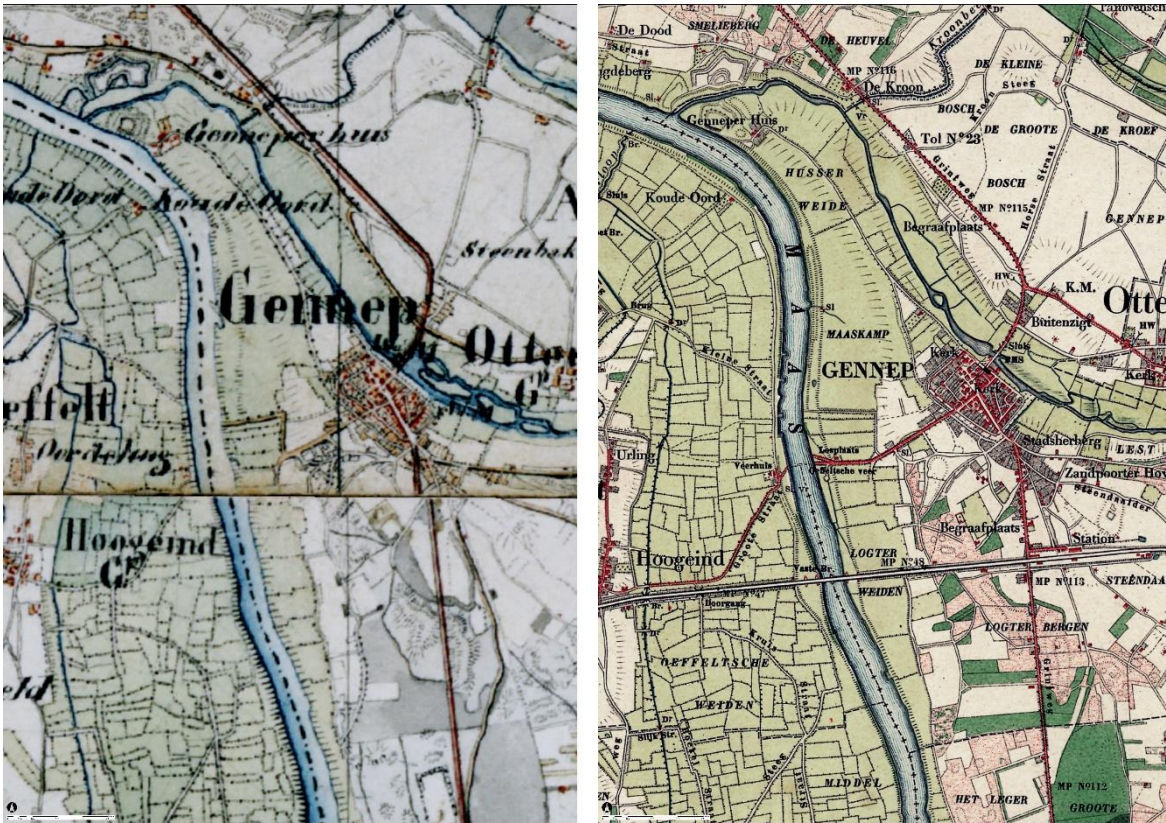

Figuur 10. Herkenbare historische elementen in plangebied.

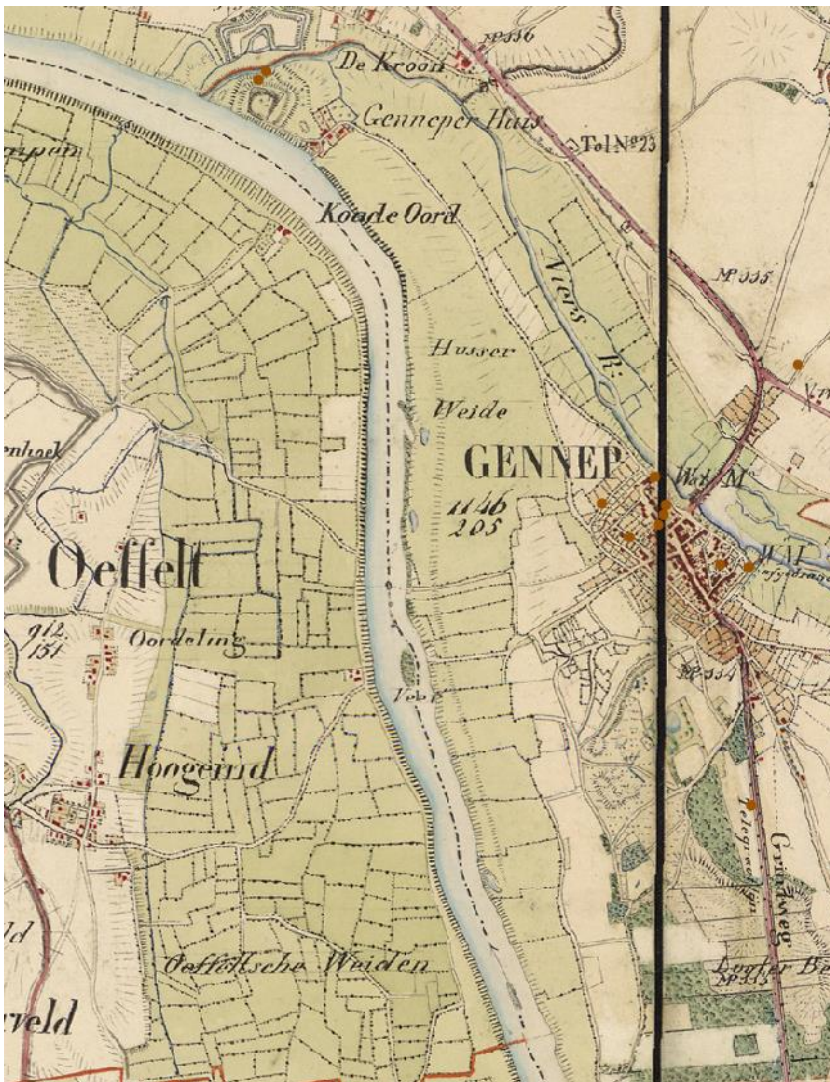
Figuur 11. Ingemeten kadastrale kaart van 1732 met op de perceelsranden in Noord-Brabant stippellijntjes die Maasheggen aangeven. Aan Limburgse zijde ontbreken Maasheggen.

Op de militaire topografisch militaire kaart van 1850 en de topkaart van 1901 (figuur 12) is te zien, dat er rond die tijd wel degelijk Maasheggen op (een deel van) de perceelsgrenzen aanwezig waren. Dit betreft vooral de perceelsgrenzen in het zuidelijk deel van het plangebied. Tussen Gennep en het Gennepershuis staan ook op deze kaarten geen Maasheggen ingetekend. Wellicht dat dit te maken had met het noodzakelijke vrije schootsveld vanuit het Gennepershuis.

Figuur 12. Topografisch Militaire Kaart 1850 en Topografische kaart 1901 met ligging Maasheggen.

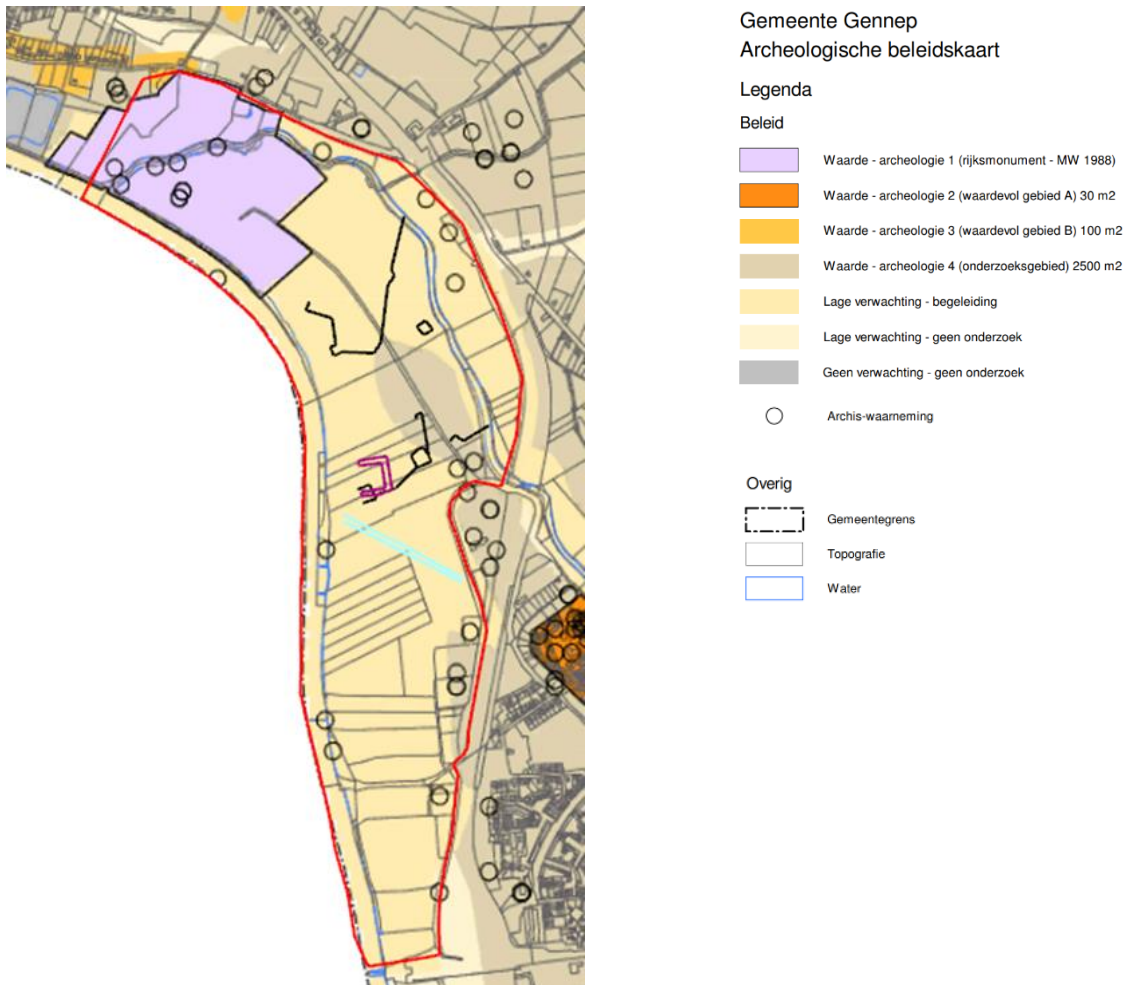
Tot slot is in figuur 13 een uitsnede van de topografische kaart van 1838 – 1844 weergegeven. Deze kaart bevestigt de geringe dichtheid van Maasheggen in het plangebied.

Figuur 13. Topografische kaart 1837 – 1844 (Bron: Atlas Limburg, Cultuurhistorie – Historische topokaarten).

2.2.3. Archeologie

In figuur 14 is het plangebied weergegeven op de archeologische beleidskaart van de gemeente Gennepe (2015). Zichtbaar is het archeologische rijksmonument 'Het Genneper Huys' in het noorden van het plangebied (kleur: lichtpaars). Het grootste deel van het plangebied wordt gekenmerkt als een gebied met een lage verwachting dat bij ontwikkeling zou moeten worden begeleid door een archeoloog. Uitzondering hierop zijn twee zones in het plangebied: een zone ten noordwesten van de waterzuiveringsinstallatie en een gebied centraal gelegen, aan de oostzijde, ook wel bekend als de reeds opgegraven Stamelberg. Deze zones hebben de aanduiding Waarde archeologie 4. Dit betekent dat daar onderzoek uitgevoerd dient te worden indien bodemingrepen groter zijn dan 2500 m² en dieper dan 50 cm onder het maaiveld.

Figuur 14. Archeologische beleidskaart gemeente Genneep.

Naast het gemeentelijk archeologische kaartmateriaal is er vanuit de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Rijkswaterstaat-De Maaswerken ook een archeologische verwachtingskaart Maasdal opgesteld van het gebied tussen Mook en Eijsden. Deze kaart geeft een recent overzicht van waar langs de Maas mogelijk archeologische resten worden verwacht. Zie figuur 15 voor een uitsnede van deze verwachtingskaart voor het gebied Maaskemp.

Deze uitsnede geeft naast de in de legenda genoemde elementen ook nog een archeologische basisverwachting. Het roze gebied in het plangebied staat voor de kans op het voorkomen van vindplaatsen gerelateerd aan economische en rituele activiteiten. Het gele gebied geeft een kans aan op het voorkomen van vindplaatsen gerelateerd aan bewoning, begraving, economische en rituele activiteiten.

Volgens de archeologische kaarten kan in het plangebied het volgende worden aangetroffen:

1. Steentijd-vindplaatsen op/nabij de kronkelwaarden en duidelijke indicatoren hiervan in het zuidoosten;
2. Mogelijke Romeinse sporen in het gehele gebied;
3. Laat-Romeinse sporen, vooral rondom de vorige opgraving van de Stamelberg;
4. Sporen uit de (L) Middeleeuwen in het gehele gebied;
5. Sporen uit de Nieuwe Tijd (80-jarige oorlog), vooral in het midden en noorden van het plangebied.

Daarnaast kunnen ook nog sporen uit de Tweede Wereldoorlog worden gevonden. Het plangebied behoorde tijdens de Tweede Wereldoorlog tot het gebied van de 'Maas-stelling'. Sporen die gevonden kunnen worden omvatten loopgraven, tankgrachten en niet gesprongen explosieven (NGE). Dit is op dit

moment nog niet geïnventariseerd en zal, indien het gebiedsplan verder wordt ontwikkeld, nog nader onderzocht moeten worden.

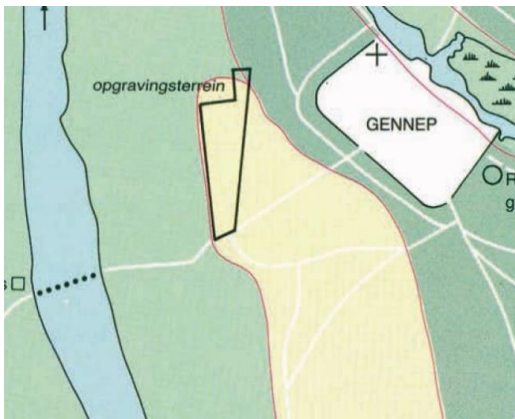

Figuur 15. Archeologische verwachtingskaart Maasdal (Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).

De belangrijkste archeologische randvoorwaarde voor de ontwikkeling van Maaskemp betreft het verkleinen van het plangebied aan de noordzijde, zodat het archeologische rijksmonument 'Het Genneper Huys' niet wordt aangetast en 'in situ' kan worden behouden. Daar waar mogelijk zal een ontwikkeling ook rekening moeten houden -bijvoorbeeld in situ behoud- met mogelijke steentijdvindplaatsen op de noord-zuid gelegen kronkelwaarden, alhoewel de aanwezigheid daarvan (nog) niet is aangetoond.

De zone aan de oostkant van het plangebied, de Stamelberg, is in de jaren negentig reeds onderzocht door de Universiteit van Amsterdam (Heidinga & Offenbergh, 1992) (figuur 16). Het gebied is destijds zeer uitgebreid en langdurig opgegraven en daarna zelfs afgegraven. Op basis daarvan is het redelijk te concluderen dat dit gebied niet verder hoeft te worden onderzocht.

De zone boven de waterzuiveringsinstallatie heeft archeologisch het meeste potentieel. Mogelijke sporen van de circumvallatielinie, indien niet 'in-situ' te behouden, zijn archeologisch goed onderzoekbaar vanwege de bekende locatie en gezien het feit dat het lijnelementen zijn. Dat vergemakkelijkt archeologisch onderzoek. Wel dient te worden aangetekend dat bij onderzoek door het Rijk (RCE/RAM-rapport 188) hiernaar in 2011, verwachte sporen en vondsten niet tot nauwelijks werden aangetroffen.

Figuur 16. Opgravingsterrein Stamelberg.

2.2.4. Natuur en Landschap

De Maaskemp is een uitgestrekt landbouw- en graslandgebied in de uiterwaarden van de Maas. Het gebied heeft een natuurlijke en groene uitstraling, met een weids en open karakter (Gemeente Gennepe, 2019). In het noorden van het gebied, waar de Niers in de Maas uitmondt, zijn bijzondere natuurwaarden te vinden. Maar grote delen van het gebied zijn arm aan flora en fauna. De grootste oorzaak hiervan is het intensieve agrarische gebruik van de gronden.

Over de conditie van de Maasheggen wordt in de Maasheggenvisie gesteld dat het oude Maasheggenpatroon in een redelijke staat is. Enkele originele Maasheggen zijn na de tweede Wereldoorlog verdwenen en vervangen door prikkeldraad.

In de Maaskemp liggen kansen voor flora en fauna en voor het herstel van het Maasheggenpatroon dat, zoals eerder aangegeven, historisch gezien niet op grote schaal in het gebied Maaskemp aanwezig was. In de Omgevingsvisie is één van de doelstellingen voor het Maasdal dan ook *'zo veel mogelijk behouden en versterken bestaande natuurwaarden'*. Bij veranderend beheer zullen de potenties voor flora en fauna in de Maaskemp groot zijn. Daarnaast wordt de uitbreiding van het patroon van de Maasheggen ook genoemd in de Omgevingsvisie. Volgens de Visie Maasheggen (2020) kan het oorspronkelijke Maasheggenpatroon in de Maaskemp met beperkte middelen weer in oude glorie hersteld worden. Deze kansen voor natuurontwikkeling kunnen in de verdere planuitwerking worden meegenomen.

2.2.5. Verkeer en recreatieve routestructuren

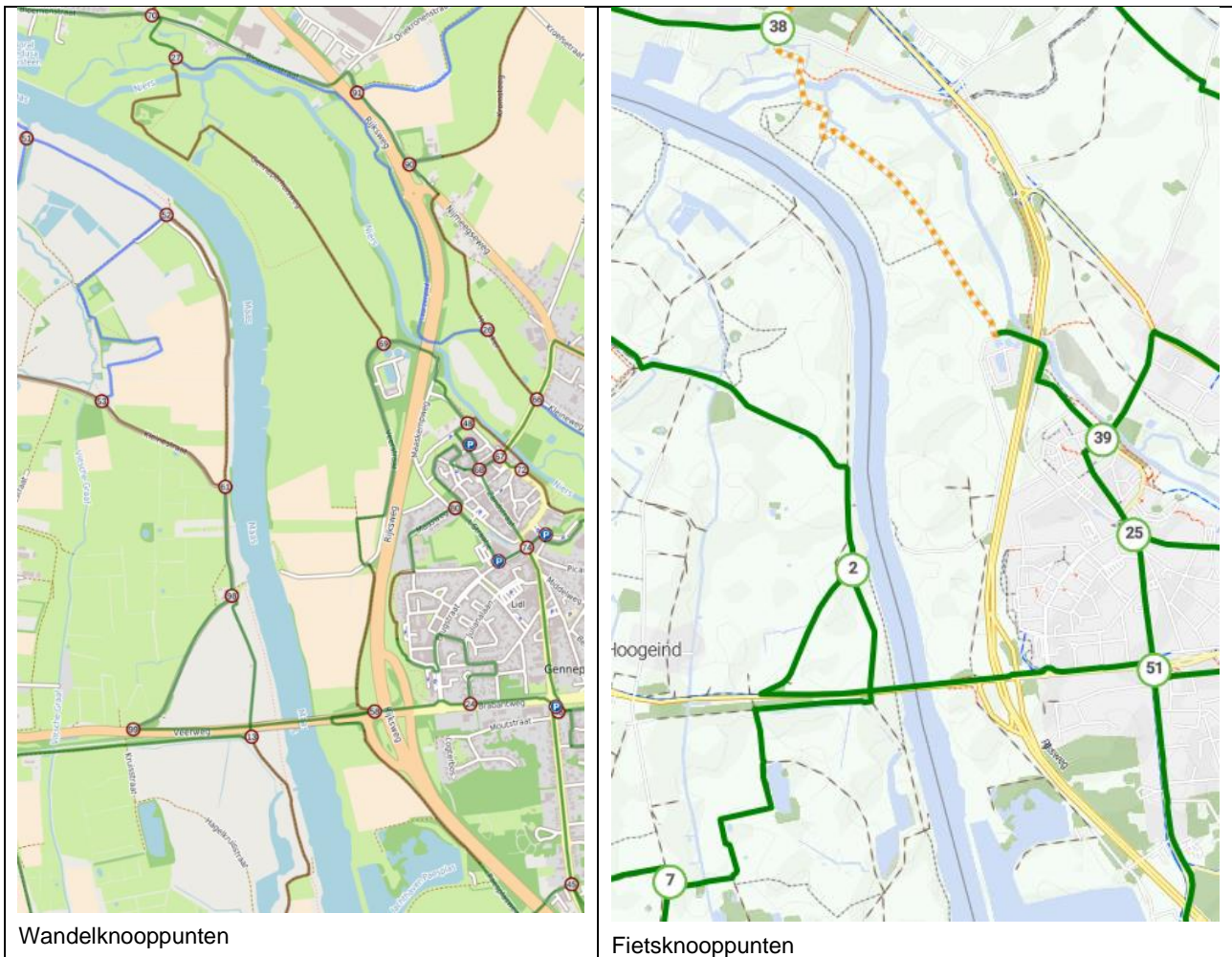
Met de aanleg van de N271 is de doorgaande verbinding tussen Gennepe en het voormalige veer verloren gegaan. Het plangebied wordt voor autoverkeer op dit moment alleen ontsloten via de Genneperhuisweg/Veerweg, die ter hoogte van de RWZI onder de N271 door loopt (zie figuur 17). Deze weg is niet gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg of erftoegangsweg.

Figuur 17. Ontsluiting gebied Maaskemp voor autoverkeer.

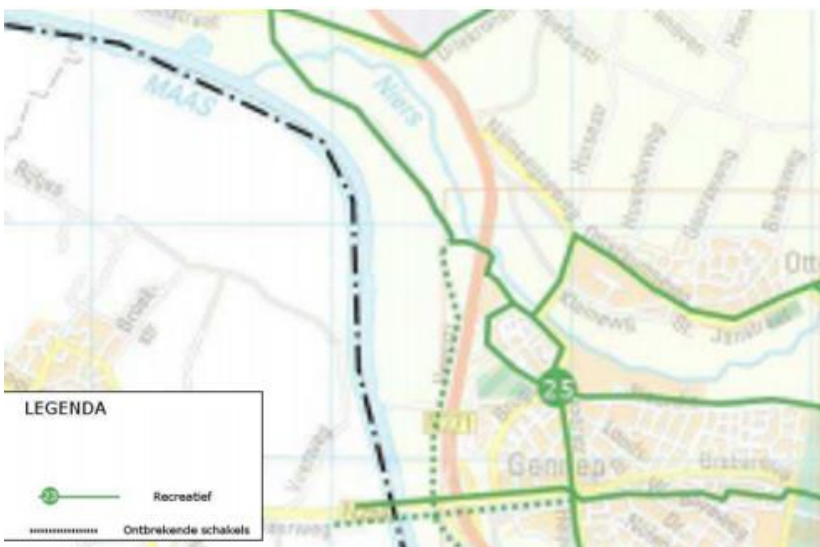
Voetgangers kunnen op drie plekken het gebied bereiken: aan de noordzijde via de Bloemenstraat (ter hoogte van Theehuisje Milsbeek), aan de oostzijde via de Genneperhuisweg en aan de zuidzijde via het pad langs de Brabantweg (ter hoogte van de Maasbrug). Deze wandelpaden maken onderdeel uit van het wandelnetwerk van Noord-Limburg, zie figuur 18.

Fietsers kunnen momenteel het gebied alleen vanuit de noord- en oostzijde bereiken, via dezelfde routes als voetgangers. Deze fietspaden maken ook onderdeel uit van het fietsknooppuntennetwerk van Noord-Limburg, zie figuur 18.

Figuur 18. Uitsnede wandel- en fietsknooppuntennetwerk plangebied.

De zuidzijde is op dit moment niet voor fietsers te bereiken, wat wel voor wandelaars het geval is. In het Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (2012) is in het plangebied ook een 'ontbrekende schakel' aangeduid (Goudappel Coffeng, 2012). Deze ontbrekende schakel is met een groene stippellijn weergegeven in figuur 19.

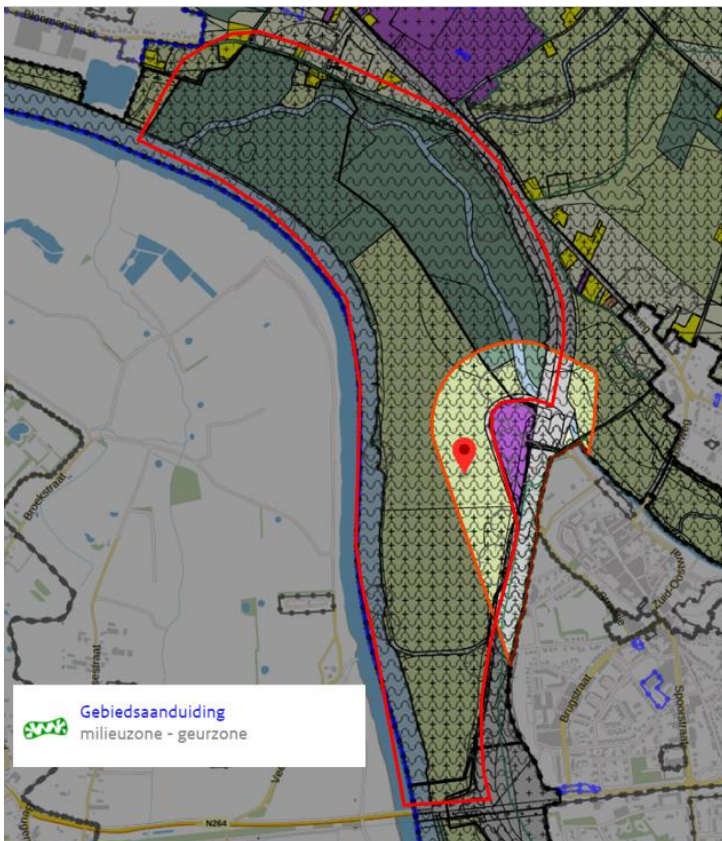

Figuur 19. Uitsnede kaart fietsnetwerk (Goudappel Coffeng, 2012).

2.2.6. Milieu

Bedrijven en milieuzonering

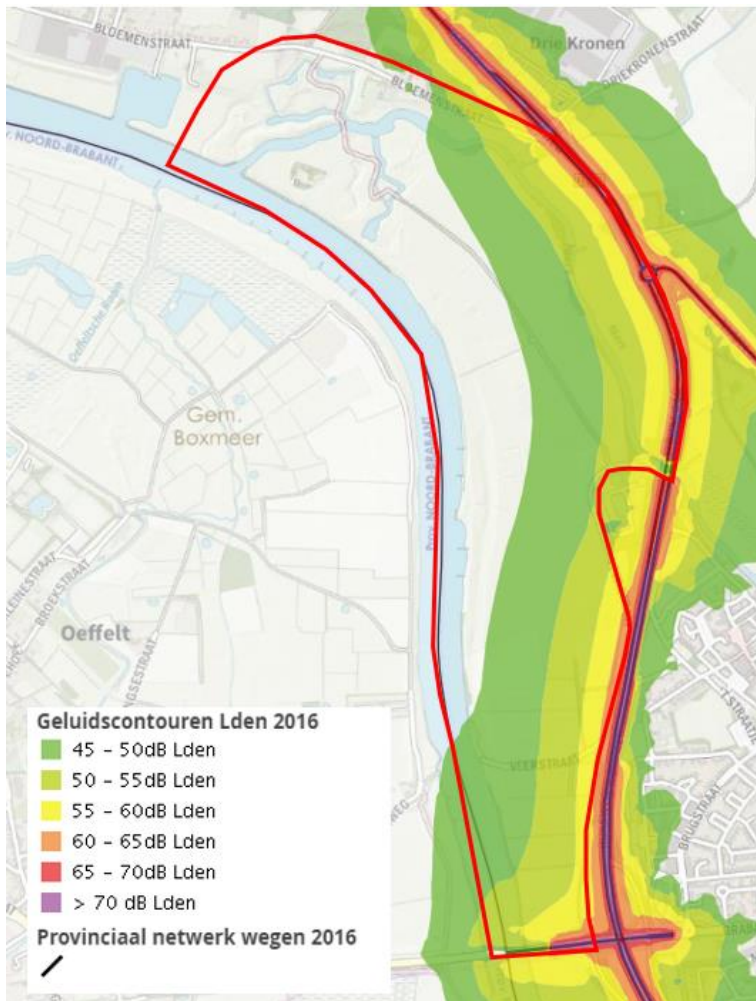
In en rondom het plangebied is één inrichting Wet milieubeheer aanwezig: de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Gennep. Uit het vigerende bestemmingsplan Buitengebied blijkt dat een deel van het plangebied binnen de geurzone ligt van de rioolwaterzuiveringsinstallatie, zie het uitgelichte gebied in afbeelding 20. Binnen deze zone mogen geen woningen of andere geurgevoelige objecten worden gebouwd. Van de bouwregels kan worden afgeweken middels een omgevingsvergunning, mits een goed woon- en leefklimaat is gewaarborgd en de RWZI geen (onevenredig) nadeel ondervindt voor de werking van de inrichting.

Figuur 20. Uitsnede bestemmingsplan Buitengebied Gennep, uitgelicht is de geurzone van de RWZI.

N271

Rondom de N271 ligt een geluidcontour. In de Atlas Limburg (Milieu – Geluid) is een kaart opgenomen met de geluidcontour uit 2016 (zie figuur 21). Daaruit blijkt dat binnen een deel van het plangebied Maaskemp een geluidbelasting heerst van meer dan 48 dB. Er moet nog nader onderzoek worden gedaan naar de geluidbelasting op de mogelijk toekomstige gebruiksfuncties binnen het plangebied.

Figuur 21. geluidcontour rondom N271 (Atlas Limburg).

De luchtkwaliteit in het gebied voldoet ruimschoots aan de geldende grenswaarden. Op basis van de Atlas Leefomgeving blijkt dat de concentratie NO_2 in 2019 tussen de 16 en 18 microgram/ m^3 ligt (grenswaarde RIVM: 40 microgram/ m^3 , WHO norm: idem). De concentraties fijnstof liggen rond de 17 microgram/ m^3 voor PM_{10} (grenswaarde RIVM: 40 microgram/ m^3 , WHO norm: 20 microgram/ m^3) en 10 microgram/ m^3 voor $\text{PM}_{2,5}$ (grenswaarde RIVM: 25 microgram/ m^3 , WHO norm: 10 microgram/ m^3). Daarmee is sprake van een matig tot goede luchtkwaliteit, volgens het RIVM.

Bodemkwaliteit

In de Nota bodembeheer Limburg Noord (2020-2029) staat omschreven hoe de regio omgaat met bodemverontreiniging en welke mogelijkheden er zijn voor het toepassen en hergebruiken van grond. De Nota is verbonden met de bodemkwaliteitskaart (BKK), waarop de bodemkwaliteit binnen een bepaald gebied is aangegeven. Het gebied Maaskemp is op de verschillende kaarten aangeduid als beheergebied RWS, er worden verder geen bijzonderheden vermeld. Daarnaast zijn op basis van beschikbare gegevens via Atlas Limburg in het plangebied geen bodemverontreinigingen bekend.

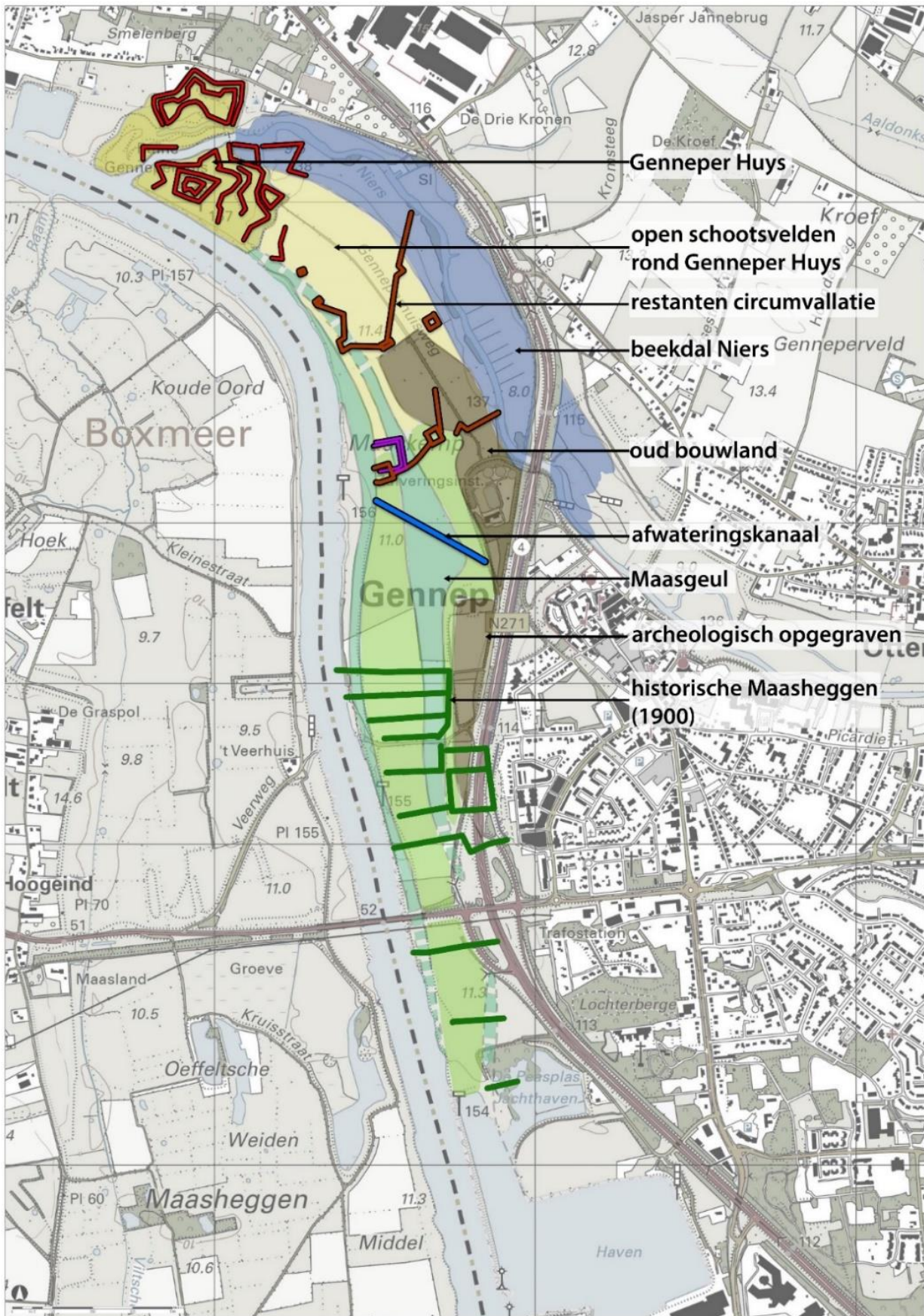
Externe veiligheid

In de directe omgeving zijn geen inrichtingen met gevaarlijke stoffen aanwezig. Er liggen geen risicocontouren in het gebied. Aan de zuidzijde van het plangebied, ter hoogte van de Brabantweg, ligt een transport buisleiding van de Gasunie. De Maas is aangemerkt als binnenvaarttransportroute voor gevaarlijke stoffen.

2.2.7. Samenvatting

De gebiedsanalyse heeft geresulteerd in een inventarisatie van de belangrijkste gebiedskwaliteiten (zie figuur 22). Samengevat zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de verdere planuitwerking:

- **Geomorfologie en bodem:** Het plangebied is doorsneden met historische Maasgeulen, waarvan er twee nog zichtbaar zijn in het terrein;
- **Cultuurhistorie:** In het plangebied zijn cultuurhistorisch waardevolle elementen, structuren en gebieden aanwezig: Genneper Huys met de circumvallatielinie, afwateringskanaal van gracht rond Gennep en een mogelijk aanwezige Romeinse wachttoren. Met de aanleg van de N271 is Gennep losgesneden van de Maas en is ook de historische afwatering van Gennep als verloren relict in het landschap achtergebleven.
- **Archeologie:** Het archeologische rijksmonument Genneper Huys met in de omgeving sporen van de circumvallatielinie zijn archeologisch zeer waardevol. Bij eerder onderzoek werden de verwachte sporen en vondsten echter niet tot nauwelijks aangetroffen. Een hoge archeologische verwachting doet zich voor op de oude bouwlanden en de nevengeul langs de Maas. De oude bouwlanden van de Stamelberg zijn reeds archeologisch onderzocht en opgegraven;
- **Natuur en landschap:** Het plangebied kent van oudsher een open karakter van graslanden en akkers in de omgeving van het Genneper Huys. Maasheggen komen historisch gezien alleen zuidelijk in het gebied voor;
- **Verkeer en recreatieve routes:** De bereikbaarheid van het gebied voor wandelaars en fietsers is beperkt en draagt bij aan de geïsoleerde ligging van het plangebied achter de N271;
- **Milieu:** Aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het integraal gebiedsplan zijn de geurcontour rondom RWZI Gennep, de geluidbelasting vanaf de N271 en de functie van de N271 als primaire waterkering.

Figuur 22. Belangrijkste landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en natuurlijke waarden in het gebied Maaskemp.

2.3. Autonome ontwikkelingen

Het is wenselijk dat de gebiedsontwikkeling Maaskemp aansluit op autonome ontwikkelingen, binnen het plangebied, maar ook binnen het grotere studiegebied. In deze paragraaf zal daarom kort worden ingegaan op de autonome ontwikkelingen in en rondom het plangebied. Autonome ontwikkelingen zullen met enige zekerheid plaatsvinden, onafhankelijk van de gebiedsontwikkeling in Maaskemp.

2.3.1. Ruimte voor de Maas bij Oeffelt

De Maasbrug tussen Gennep en Oeffelt zorgt voor een zogenaamde flessenhals in de Maas. De Maasbrug geeft de Maas hier beperkt ruimte om extra water af te voeren, wat leidt tot hogere waterstanden.

Aan de overkant van de Maas speelt daarom het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. Dit project moet zorgen voor een waterstandsverlaging, zodat bij extreem hoogwater het overstromingsgevaar afneemt.

Binnen dit project zal weerdverlaging gecombineerd worden met twee openingen in de provinciale weg en het Duits lijntje (Ruimte voor de Maas bij Oeffelt, 2022). Het project bevindt zich op het moment van schrijven aan de start van de planuitwerkingsfase, waarin twee varianten van de voorkeursvariant (variant basis en variant plus) worden onderzocht. Hieronder worden in figuur 23 de twee varianten weergegeven.

Figuur 23. Varianten project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt.

2.3.2. Realisatie Maasheggen

De Maasheggen vormen het oudste cultuurlandschap van Nederland. In en om het Maasheggengebied werken verschillende organisaties samen om gezamenlijk te werken aan het versterken en uitbreiden van de Maasheggen.

De recente 'Visie Maasheggen 2020' beschrijft de Maasheggenpotentie van de oostelijke Masoever voor de gemeenten Gennep en Bergen, waaronder Maaskemp (Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, 2020). De gemeenten hebben gezamenlijk de ambitie uitgesproken om het cultuurlandschap Maasheggen te behouden, te herstellen en te ontwikkelen. Het streefbeeld in de visie laat zien hoe het Limburgse Maasheggenlandschap er in de toekomst uit kan zien en dient hiermee als inspiratie en landschappelijk

toetsingskader. Met het behoud, herstel en de ontwikkeling van Maasheggen wordt niet alleen een impuls gegeven aan de kwaliteit van de leefomgeving, maar worden ook kansen gecreëerd voor recreatie en toerisme. Het geschetste streefbeeld voor de Maasoever is (nog los van het financieringsvraagstuk) met instemming ontvangen door de gemeenteraad.

2.3.3. Haven Heijen

Ten zuiden van het plangebied bevindt zich de Haven Heijen. Op 31 januari 2022 is het bestemmingsplan Uitbreiding Haven Heijen vastgesteld door de gemeenteraad van Gennep. Dit planvoornemen maakt de aanleg van een extra bedrijventerrein, inclusief hoogwatergeul en circa 15 ha nieuwe natuur, mogelijk nabij de bestaande Rijksvluchthaven van bedrijventerrein Hoogveld in de kern Heijen. In de Rijksvluchthaven liggen momenteel 17 woonarken in een waterwoonwijk. Tijdens de voorbereiding van het bestemmingsplan is vanuit de bewoners van de arken meermaals aangegeven dat reeds in de huidige situatie overlast wordt ervaren van het bestaande bedrijventerrein Hoogveld. De aanleg van het nieuwe bedrijventerrein wekt bij bewoners de verwachting dat deze overlast zal toenemen. Door de bewoners is aangegeven dat verplaatsing van hun woonarken een optie is. De gemeente heeft aangegeven hiervoor open te staan, maar op dit moment nog geen geschikte alternatieve locatie voorhanden te hebben. In de raadsvergadering van de gemeente Gennep d.d. 31 januari 2022 is ook een motie aangenomen waarin wordt voorgesteld om te streven naar de verplaatsing van de waterwoonwijk naar een alternatieve locatie binnen de gemeente Gennep.

3. Beleidskader

De afgelopen jaren zijn met betrekking tot Maaskemp verschillende beleidsstukken geschreven en ambities uitgesproken. Ten behoeve van het opstellen van het integraal gebiedsplan is het belangrijk dat de vigerende beleidskaders en relevante beleidsstukken helder in beeld worden gebracht. In dit hoofdstuk worden de verschillende beleidskaders die van toepassing zijn op het onderzoeks- en plangebied besproken op volgorde van schaalniveau.

3.1. Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014)

In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) staat centraal wat nodig is om de kwaliteit van de fysieke omgeving in Limburg te verbeteren in de periode 2014-2024 (Provinciale Staten, 2014).

In het POL worden drie regio's onderscheiden: Noord-Limburg, Midden-Limburg en Zuid-Limburg.

Maaskemp valt in de regio Noord-Limburg. Het POL schetst het profiel van de regio Noord-Limburg als *'een wereld van rust, ruimte en schoonheid met de Maas als herkenbare kwaliteitsas'*. Volgens het POL is Noord-Limburg divers door de afwisseling van landschappen, natuur en cultuur, nabijheid van steden en dorpen, economische activiteiten en voorzieningen. Deze afwisseling, samen met de kwaliteiten van het landelijk gebied, de historie, kunst en cultuur maken Noord-Limburg aantrekkelijk voor toerisme en recreatie. De regio kent een aanzienlijke bezoekersstroom die naar verwachting verder zal groeien. Ook de hoogwaterveiligheid in de regio Noord-Limburg krijgt aandacht in het POL. Gebiedsontwikkelingen zouden een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan de hoogwaterveiligheid en aan andere problemen in de regio.

Het leidend principe in het POL is *'meer stad, meer land'*, het landelijk gebied krijgt daarom ook veel aandacht in het POL. Voor de Limburgse Maasvallei wordt de ambitie omschreven als *'een aantrekkelijk woon-, werk- en leefgebied met een hoogwaterbescherming die voldoet aan de wettelijke eisen, rekening houdend met klimaatverandering en mogelijk herijking van normen voor hoogwaterveiligheid'*.

Bij gebiedsontwikkelingen in de Maasvallei moet rekening worden gehouden met de hoofdfuncties van de rivier (afvoer van water en ijs, scheepvaart, drinkwatervoorziening, waterrecreatie en aquatisch ecologie) en de hoofdfuncties van het gebied (agrarisch, natuur, wonen, werken, oeverrecreatie e.d.).

Het POL is de voorganger van de Omgevingsvisie Limburg, die op 2 oktober 2021 is vastgesteld door de Provinciale Staten en op 25 oktober 2021 in werking is getreden. De Omgevingsvisie richt zich op de lange termijn (2030-2050). De regio Noord-Limburg wordt hetzelfde beschreven zoals in het POL hierboven. Volgens de omgevingsvisie staat Noord-Limburg voor verschillende regionale opgaven. Toerisme en leisure is hier één van, de vrijetijdssector is met dagrecreatie en verblijfsvoorzieningen een belangrijke sociaal-economische motor in Noord-Limburg. De regio heeft een afwisselend landschap en is een goede uitvalsbasis. Er moet onder andere aandacht worden besteed aan het in stand houden en waar mogelijk vergroten van de belevingswaarde van het landschap. De goede balans tussen mens, omgeving en welvaart is de randvoorwaarde voor de doorontwikkeling van de regio.

3.2. Natuur en landschap beschermingszones provincie Limburg

De provinciale verordening 'Omgevingsverordening Limburg 2014' d.d. 22 november 2019 maakt voor het landelijk gebied in Limburg onderscheid in vier zones waarin het behoud en de ontwikkeling van natuur, landschap, water en land- en tuinbouw wordt geregeld. De vier zones zijn de Goudgroene natuurzone, de Zilvergroene natuurzone, de Bronsgroene landschapszone en het Buitengebied. In het plangebied en direct daaraan grenzend liggen drie van de vier zones. De zones zijn weergegeven in figuur 24.

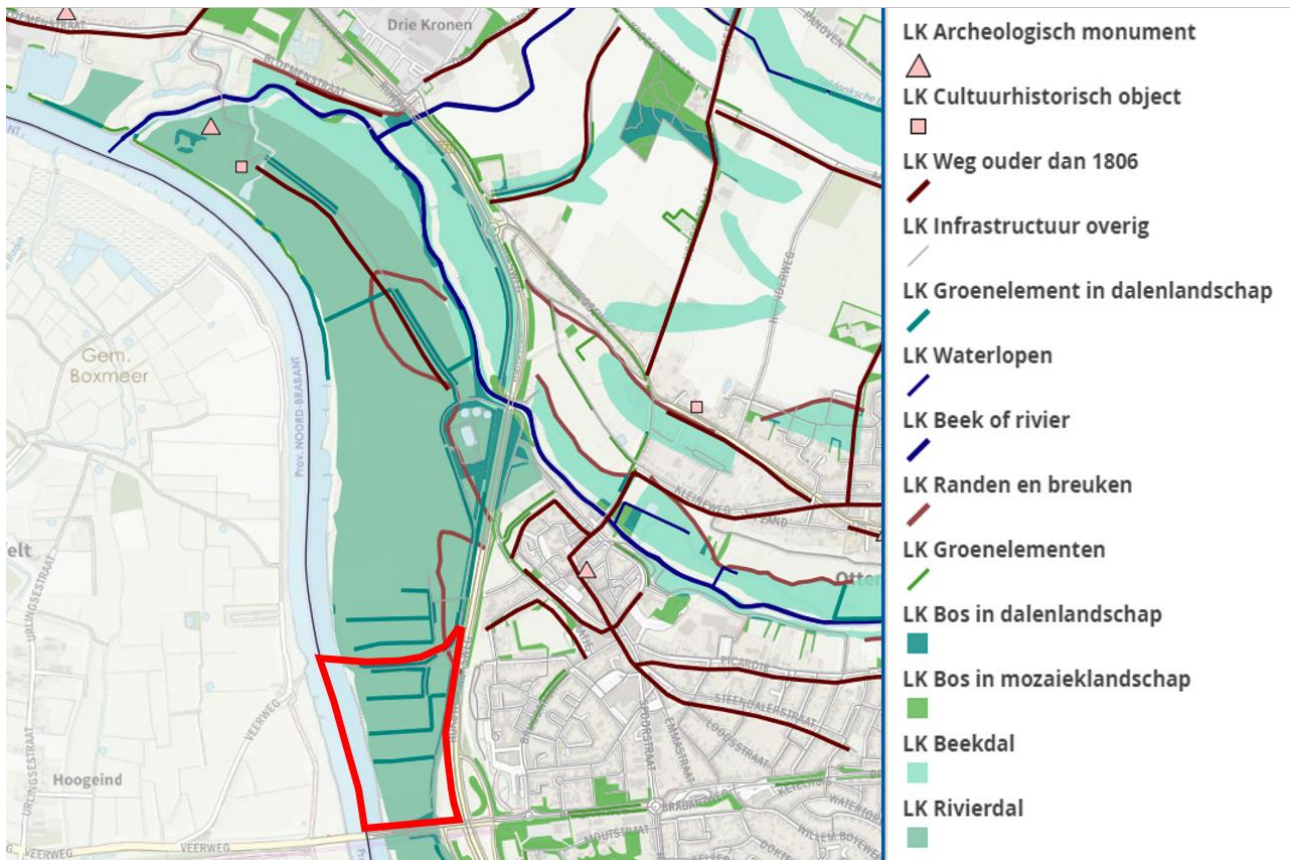
Figuur 24. beschermingszones provincie Limburg.

De provinciale verordening kent voor met name de goudgroene natuurzone een redelijk strikt beschermingsregime. In de provinciale verordening staat ten aanzien van de goudgroene natuurzone dat de ecologische kenmerken en waarden bescherming behoeven en niet zonder moverende redenen mogen worden aangetast (artikelen 2.6.1 en 2.6.2 van de Provinciale Verordening). Onder de wezenlijke kenmerken en waarden horen naast de actuele en potentiële natuurwaarden tevens zaken als rust & stilte, donkerte, reliëf en geomorfologie. Het gebied dat valt onder de goudgroene natuurzone is in het Natuurbeheerplan 2022 aangeduid als “Gerealiseerd areaaluitbreiding natuur”, met een streefbeeld van overwegend kruiden- en faunairijk grasland.

In het POL zijn zilvergroene natuurzones gedefinieerd als zones in het landelijk gebied, bestaande uit landbouwgebieden waar kansen liggen voor de ontwikkeling van natuurwaarden. De kernkwaliteiten in de zilvergroene natuurzone zijn het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf. De ecologische waarde in relatie tot de naastgelegen goudgroene natuurzone moet in beeld worden gebracht, evenals de overige kernkwaliteiten. Aangegeven moet worden hoe hier in de planaanpak rekening mee wordt gehouden en hoe er op gebiedsniveau per saldo sprake is van een kwaliteitsverbetering. In het Natuurbeheerplan 2021 is deze zone aangeduid als “Agrarisch zoekgebied/leefgebieden 2022”. Dit houdt in dat binnen het gebied overeenkomsten voor natuurbeheersubsidie voor agrarisch natuurbeheer afgesloten kunnen worden. Daarbij wordt gedacht aan “droog mozaïek van struwelen en ruigten in droge dooradering” (ten noorden en zuiden van de Veerstraat) of “nat mozaïek van watergangen in natte dooradering” (ten noorden van de Veerstraat) (Bron: Atlas Limburg, Natuurbeheerplan 2022).

In de bronsgroene landschapszones ligt de nadruk meer op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het groene karakter en visueel-ruimtelijk karakter in deze zone dient zoveel mogelijk behouden te blijven. In figuur 25 zijn de landschappelijke kwaliteiten weergegeven zoals die op provinciaal niveau worden erkend, de bronsgroene landschapszone is aangegeven in het rood. Bij de verdere uitwerking van het

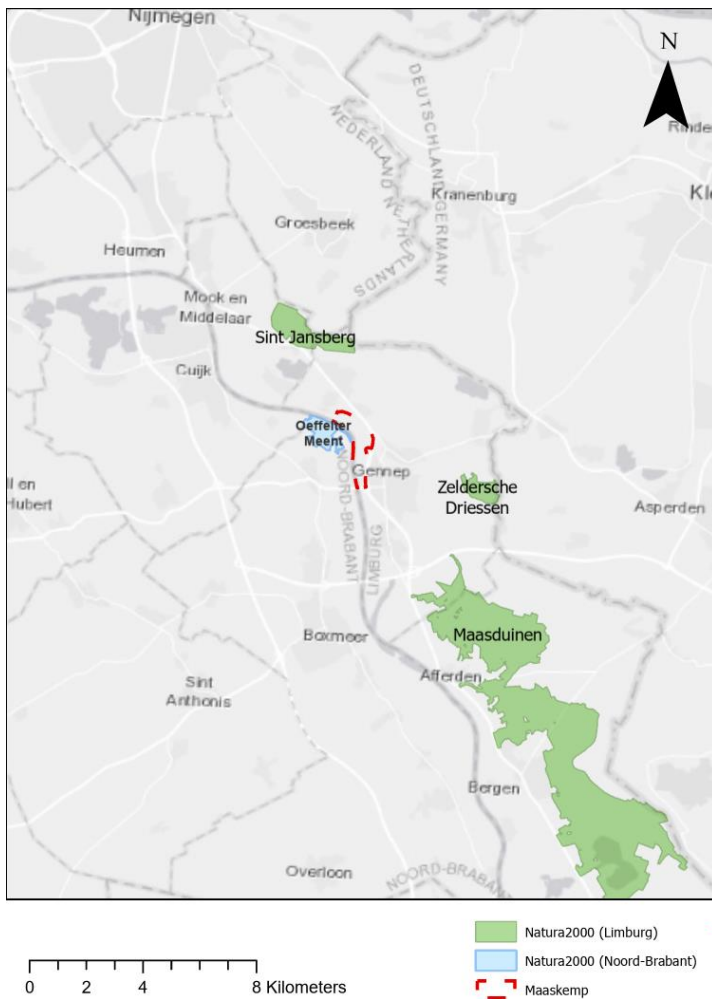
integraal gebiedsplan moet worden aangegeven welke kernkwaliteiten nu in het gebied voorkomen en hoe met de bescherming en versterking daarvan wordt omgegaan.

Figuur 25. Landschappelijke kwaliteiten binnen de brongroene landschapszone (rode contour) van het plangebied.

3.3. Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen Natura 2000-gebied. Direct aan de overzijde van de Maas ligt het Natura 2000-gebied Oeffelter Meent. De dichtstbijzijnde Limburgse Natura 2000-gebieden liggen op circa 3 kilometer (Sint Jansberg ten noorden en Zeldersche Driessen ten oosten van het plangebied). Op afbeelding 26 zijn de omliggende Natura 2000-gebieden weergegeven. Beide gebieden kennen geen stikstofgevoelige leefgebieden van VHR-soorten binnen de Limburgse Natura 2000 gebieden (Atlas Limburg).

Figuur 26. Omliggende Natura 2000-gebieden.

3.4. Programma Stroomlijn

Vanuit het Programma Stroomlijn werkt Rijkswaterstaat aan het onderhoud van de begroeiing in de uiterwaarden. Goed beheer en onderhoud van de begroeiing in de uiterwaarden is van belang voor de hoogwaterveiligheid. Rijkswaterstaat heeft afgelopen jaren in de uiterwaarden onderzoek gedaan naar de stroombaan en naar welke begroeiing de doorstroom het meest belemmert. De uiterwaarden bij Genep zijn onderdeel van deelgebied 3: Onbedijkte Maas (Susteren-Mook). Bij een gebiedsontwikkeling binnen Maaskemp zal rekening gehouden moeten worden met de aanplant van begroeiing in de uiterwaarden.

3.5. Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitskader (2018)

De acht Noord-Limburgse gemeenten werken samen aan het ontwikkelen van regiovisies op verschillende vlakken, waaronder wonen, vrijetijdseconomie en land- en tuinbouw. Om ook op kwaliteit te sturen, heeft de regio naast verschillende regiovisies ook een ruimtelijk kwaliteitskader opgesteld. De focus hiervan ligt op het landelijk gebied. Het Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitskader biedt een strategisch kader voor het landelijk gebied in Noord-Limburg waarin de ambitie om een aantrekkelijke woon- en leefomgeving te zijn en te blijven wordt gecombineerd met het versterken van de economische kracht van de regio (Regionale werkgroep Ruimtelijk Kwaliteitskader, 2018). Belangrijke opgaves voor de verschillende regiovisies in het landelijk gebied zijn het behouden en versterken van aantrekkelijke landschappen voor bewoners,

bezoekers en ondernemers, het bieden van ruimte voor doorontwikkeling in de agrarische en toeristische sector, ruimte voor het opwekken van energie en ruimte voor natuur en de klimaatopgave.

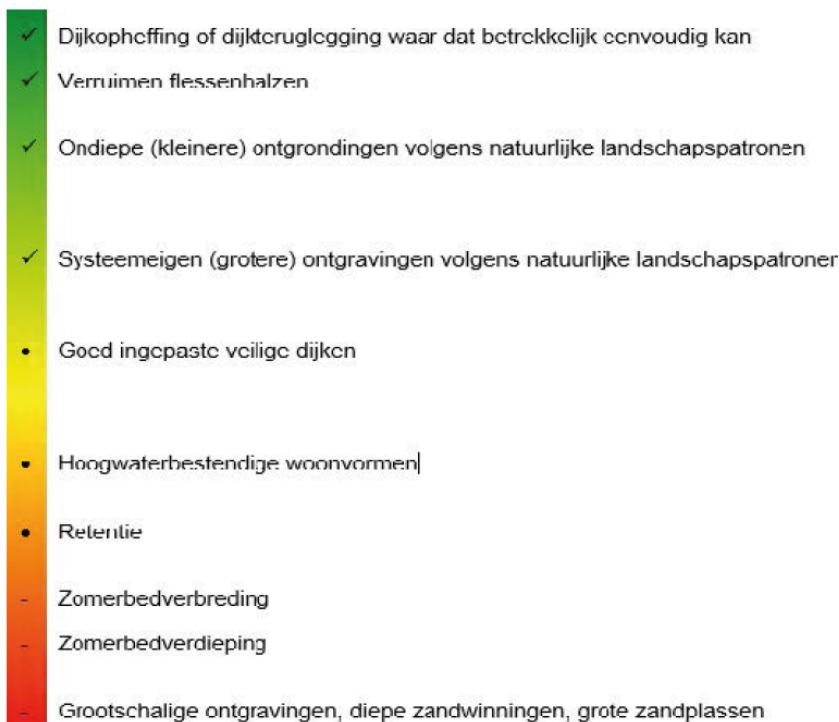
In het Regionale Ruimtelijke Kwaliteitskader is Noord-Limburg onderverdeeld in verschillende deelgebieden. Het plangebied van Maaskemp ligt in het deelgebied 'Maasvallei'. Het kwaliteitskader daarvan richt zich op het kunnen wonen, werken en leven in de Maasvallei door het behoud van ruimte voor dynamiek. Rust, ruimte en de aanwezigheid van landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn kenmerkend voor de Maasvallei. Dat leidt tot de volgende richtinggevendende uitspraken:

- Herstel het contact met de rivier in de dorpen en steden langs de Maas, maar ook bij de kastelen, watermolens, etc. in de Maasvallei en creëer daarmee een onderscheidend woonmilieu.
- Maak de loop van de Maas beleefbaar: niet alleen visueel om ervan te genieten, maar ook functioneel. Maak oevers of het water zelf bereikbaar om er te wandelen, fietsen of te verblijven.
- Vergroot de ecologische corridorfunctie van de Maas door natuurgebieden te verbinden en biodiversiteit te bevorderen.
- Stimuleer (extensieve) grondgebonden landbouw als mede-drager van het aanwezige (cultuurhistorische) landschap.
- Koester het onbedijkte karakter van de Maasvallei maar besef ook dat hoogwaterbescherming in sommige gevallen vraagt om dijken. Ieder Maastraject, de diep ingesneden Maas in het zuiden en de breed vlechtende Maas in het noorden, vergt zijn eigen aanpak.
- Respecteer de aanwezige landschapselementen zoals de terrasranden en oude Maasmeanders. Benut rivierverruiming om de aanwezige gebiedskwaliteiten te versterken.
- Onderzoek (innovatieve) mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie op basis van waterkracht.

3.6. Panorama Noord-Limburgse Maasvallei (2020)

In de Panorama Noord-Limburgse Maasvallei wordt de visie van de regio Noord-Limburg op de Maasvallei gegeven. De regio staat voor stevige opgaves met betrekking tot hoogwaterveiligheid en waterkwaliteit. Ingrijpende maatregelen worden getroffen om Limburg beter te beveiligen tegen hoogwaters van de Maas en om te voldoen aan de het waterkwaliteitsprogramma Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze maatregelen brengen kansen met zich mee om bestaande waarden te behouden maar ook om door te ontwikkelen op een wijze die aansluit op de kenmerken van de Maasvallei. Met de Panorama kan sturing worden gegeven aan de (toekomstige) ontwikkelingen in het Maasdal.

In de Panorama worden de verschillende opgaven genoemd die in de regio spelen, waaronder het vergroten van de hoogwaterveiligheid, het versterken van de ecologische veerkracht en biodiversiteit en de klimaatopgave. Vervolgens wordt er een ladder voor duurzame versterking Maasvallei gepresenteerd (zie figuur 27).

Figuur 27. Ladder voor duurzame versterking Maasvallei.

De Panorama is door alle deelgemeenten van de regio vastgesteld, behalve door de gemeente Genneep. Het document zou te weinig perspectief bieden voor potentiële gebiedsontwikkelingen. Ook over de motivatie waarom grootschalige ontgravingen onderaan de ladder staan, bestaat twijfel.

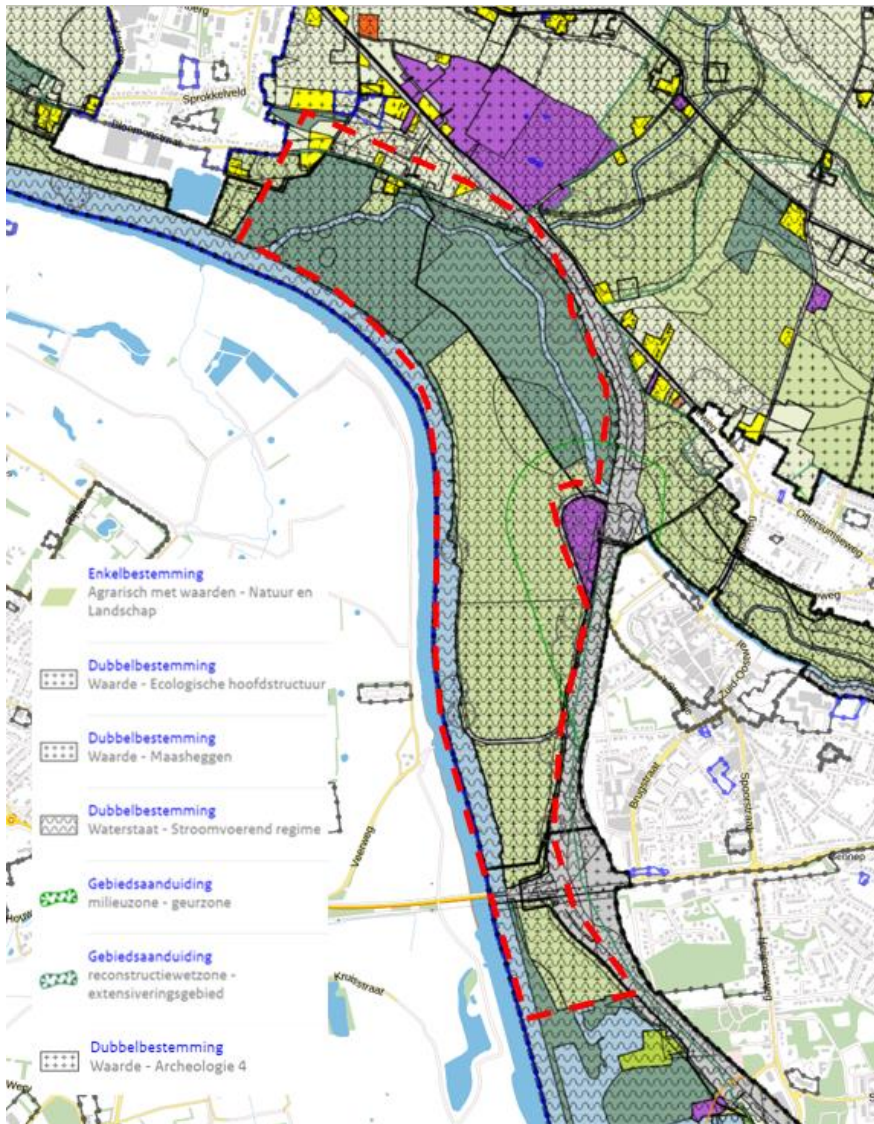
3.7. Vigerend planologisch kader

Voor het plangebied Maaskemp gelden twee bestemmingsplannen: Bestemmingsplan Buitengebied Genneep (2016) en Paraplubestemmingsplan Kwetsbare gebiedskwaliteiten Gemeente Genneep (2019). Het *bestemmingsplan Buitengebied* heeft voor het hele plangebied de bestemming “Agrarisch met waarden – Natuur en Landschap” (Gemeente Genneep, 2016). Daaroverheen liggen verschillende dubbelbestemmingen en gebiedsaanduidingen (zie figuur 28).

Het *paraplubestemmingsplan Kwetsbare gebieden* is opgesteld om een eventuele aantasting van de unieke gebiedswaarden in de ruimtelijk kwetsbare dijkzones te voorkomen dan wel te beperken (Plan ROS, 2019). Er zijn zeven unieke gebieden of kwetsbare dijkzones aangewezen waar de omgevingskwaliteit onder toenemende druk staat. De Maaskemp is een van de gebieden. Een hoogwaardige omgevingskwaliteit is volgens het bestemmingsplan namelijk een essentiële voorwaarde voor plezierig wonen en ligt ten grondslag aan een florerende vrijetijdseconomie. Toerisme, recreatie, kunst en cultuurhistorie zijn belangrijke speerpunten van Genneep.

In dit bestemmingsplan heeft het hele plangebied een dubbelbestemming “Waarde – Gebiedskwaliteiten”. Dit gebied is, behalve voor de andere voorkomende bestemming(en) uit het Bestemmingsplan Buitengebied, mede bestemd voor behoud, herstel en versterking van de op deze gronden voorkomende cultuurhistorische en/of aardkundige waarden zoals vervat in het bijbehorende 'Beleidskader Hoogwaterveiligheid en het borgen van kwetsbare gebiedskwaliteiten Gemeente Genneep'. In het betreffende beleidskader is een korte beschrijving gegeven van de kwaliteiten van de zeven deelgebieden. Voor het deelgebied Maaskemp wordt de kwaliteit als volgt beschreven:

“De unieke samenhangende mix van geofysische, cultuurhistorische en ecologische gebiedswaarden maken de Maaskemp bij uitstek geschikt voor de het stichten en ontwikkelen van het Gennep Rivierenpark. In combinatie met andere belevenwaardige bouwstenen zoals het Niersdal, het historische centrum Gennep met ommuring en omgrachting en de Circumvallatielinie vormt de Maaskemp een fenomenale trekker die de vrijetijdseconomie van Gennep een geweldige impuls kan geven.”

Figuur 28. Uitsnede Bestemmingsplan Buitengebied (2016) voor plangebied.

3.8. Maasheggenvisie Gennep en Bergen (2020)

Om te weten hoeveel Maasheggen er nog zijn in de gemeenten Gennep en Bergen, wat hun conditie is, en waar kansen liggen voor herstel is door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap de Visie Maasheggen 2020 ontwikkeld voor de gemeenten Gennep en Bergen. De gemeenten hebben gezamenlijk de ambitie uitgesproken om het cultuurlandschap Maasheggen te behouden, te herstellen en te ontwikkelen. De visie bevat een gebiedsanalyse, een inventarisatie van de aanwezige Maasheggen, een streefbeeld van het potentiële Maasheggenlandschap, en een uitvoeringsstrategie voor de twee gemeenten. Zo wordt schaal en perspectief gegeven aan het gewenste herstel van het Maasheggenlandschap. Het streefbeeld in de visie

laat zien hoe het Limburgse Maasheggenlandschap er in de toekomst uit kan zien en dient hiermee als inspiratie en landschappelijk toetsingskader.

Met het behoud, herstel en de ontwikkeling van Maasheggen wordt niet alleen een impuls gegeven aan de kwaliteit van de leefomgeving, maar worden ook kansen gecreëerd voor recreatie en toerisme. Eén van deze kansen voor recreatie en toerisme zijn de zogenaamde 'dorpsommetjes'. Voor deze dorpsommetjes worden verschillende potentiële locaties genoemd, waarvan één in het zuiden van het gebied Maaskemp ligt.

In figuur 29 zijn voor Maaskemp de bestaande Maasheggen weergegeven evenals de heggen die volgens het streefbeeld aangelegd zouden moeten worden.

Een belangrijk aandachtspunt hierbij is overigens dat de aanleg van Maasheggen aanleiding zal geven tot een hydraulische compensatieopgaven. Ook het financieringsvraagstuk vraagt nog aandacht.

Figuur 29. Bestaande Maasheggen en nieuw aan te leggen Maasheggen volgens streefbeeld.

De visie Maasheggen is bij de behandeling d.d. 25 januari 2021 vastgesteld, ook is besloten dat het opgenomen streefbeeld van het Maasheggenlandschap als basis wordt genomen voor de gebiedsgerichte ontwikkeling van het oostelijk deel van de Maasvallei. Bij de behandeling van de visie is tenslotte een motie aangenomen waarin wordt verzocht te komen met 'een integraal plan voor de lange termijn voor de Gennepse Maasoevers, op basis van de diverse reeds voorliggende raadsbesluiten, bestuursdocumenten en visies'.

3.9. Integrale Visie Maasdal Gemeente Gennep (2022)

Naar aanleiding van de aangenomen motie tijdens de raadsvergadering van 25 januari 2021, heeft Strootman Landschapsarchitecten een Integrale Visie Maasdal opgesteld voor de Gemeente Gennep. De

visie is op 26 april 2022 vastgesteld door het college en geeft een overzicht van bestaand beleid en ontwikkelingen en de consequenties voor de Visie Maasheggen.

In het document wordt geconcludeerd dat er in het gebied Maaskemp wordt gepleit voor het aanleggen van meer Maasheggen en dat er plannen liggen voor een mogelijke rivierverruiming op de plek waar nu Maasheggen staan of worden gepland (Strootman Landschapsarchitecten, 2022). In de visie wordt gesteld dat er op dit moment nog geen duidelijkheid is over de toekomstbestendigheid van bestaande en nieuwe heggen in het gebied. Daardoor wordt de locatie als minder kansrijk bevonden om nu al te ontwikkelen tot een aaneengesloten Maasheggengebied.

Volgens de visie zijn er een aantal beleidsmatige aandachtspunten waar rekening mee moet worden gehouden bij de planvorming van het gebied:

- De cultuurhistorische bijzonderheden, waaronder Romeinse resten en grondlichamen van de circumvallatielinie;
- De gemeentelijke wensen voor nieuwe verbindingen in het gebied: van Gennep over/onder de N271 en een noord-zuid verbinding onder de brug van de N264;
- De koppeling van een intensievere vrijetijdseconomie met waterveiligheid.

In de visie wordt tot slot gesteld dat ter compensatie van eventueel te verwijderen heggen in Maaskemp er ruimte is in het Niersdal om nieuwe Maasheggen (ca 2.500 meter) aan te planten.

3.10. Omgevingsvisie Gemeente Gennep (2019)

De kernkwaliteiten van Gennep zijn te vinden in het unieke afwisselende landschap, de rijke historie en de sociaal- maatschappelijke identiteit en haar omgeving (Gemeente Gennep, 2019). Het gebied Maaskemp is aangeduid als onderdeel van het Dynamisch Maasdal. De identiteit van het gebied wordt bepaald door zichtbaar en beleefbaar water, Maasheggen en bakenbomen, dynamisch en klimaatadaptieve rivier, bedrijvig water, cultuurhistorische parels aan de Maas (in dit geval de landschappelijke kwaliteit) en versterkte natuur. Het versterken van de natuur is één van de opgaven in het Dynamische Maasdal. Voor de stad Gennep geldt daarnaast dat het herstellen van de relatie tussen de stad en de Maas één van de kansen is om de kernkwaliteiten van het gebied te kunnen versterken.

In de omgevingsvisie worden vervolgens vier thema's met bijbehorende speerpunten genoemd. De thema's komen voort uit maatschappelijke opgaven. De vier thema's zijn als volgt:

1. Cultuurrijk Gennep – ingezet wordt op het mooier maken van de omgeving door de vrijetijdseconomie te versterken en te zoeken naar koppelkansen bij water- en natuuropgaven. Bijbehorende acties zijn onder andere het toegankelijk maken van de Maas en de Niers, het inzetten op een kwaliteitsverbetering en uitbreiding van de dag- en verblijfsrecreatie en het inzetten op een verbetering van de routestructuren en publieke informatievoorzieningen.
2. Krachtige kernen en vitale werkgebieden
3. Hoog, droog en veilig Gennep – de gemeente is verantwoordelijk voor een gezonde, veilige leefomgeving en wil voldoende voorzieningen treffen voor zowel hoge waterstanden als perioden van droogte. Bijbehorende acties zijn onder andere het versterken van de bewustwording en samenwerking door middel van co-creatie, het actief zoeken naar kansen voor natuur- en landschapsontwikkeling en de vrijetijdseconomie en het uitzoeken welke maatregelen voor wateroverlast en droogte nodig en passend zijn.
4. Sterke samenleving en (digitale) verbindingen

Een onderdeel van de omgevingsvisie is het Gemeentelijk Kwaliteitsmenu (GKM), dat kansen geeft voor ontwikkelingen waarbij de kwaliteit van het buitengebied en de leefomgeving in de kernen wordt verbeterd. Dit GKM is onveranderd overgenomen uit de Structuurvisie Buitengebied gemeente Gennep – Borging kwaliteitsmenu (2012). In het Gemeentelijk kwaliteitsmenu is het plangebied grotendeels onderdeel van gebied 2A: Maasdal, Bos- en natuurgebied. Het zuidelijk deel valt onder 2B: Maasdal, Zoekgebied bos en natuur. Voor ontwikkelingen in de vorm van gebiedseigen recreatie en toerisme is in deze gebieden in eerste instantie een positieve tot neutrale grondhouding. Voor niet-gebiedseigen recreatie en toerisme heeft de gemeente in het stuk uit 2012 een negatieve grondhouding.

Toerisme en recreatie

Ten aanzien van recreatie en toerisme wordt in de Omgevingsvisie het volgende gesteld:

- Aangegeven wordt dat de Maas kansen biedt voor landschap, natuur en recreatie. Het Dynamisch Maasdal (waar het plangebied in ligt) wordt als één van de kansen gezien: het inzetten op extensief recreatief medegebruik door verschillende functies te combineren, zoals waterrecreatie, natuur, cultuurhistorie en routestructuren.
- Het aan de overkant van de Maas gelegen Veerhuis Oeffelt wordt aangeduid als een van de 'Parels aan de Maas'.
- Voor de stad Gennep wordt aangegeven dat er kansen liggen om de kwaliteit van de stad te verbeteren door de relatie met de Maas te herstellen. De ligging van de N271 (met een waterkerende functie) werkt daar nu nog als barrière.
- De gemeente benoemt als een van de speerpunten het inzetten op de versterking van de vrijetijdseconomie en het zoeken naar koppelkansen bij water- en natuuropgaven. Het uitbreiden van de recreatieve toegankelijkheid van de Maas en de Niers maakt daar onderdeel van uit.

Een van de middelen die de gemeente inzet om verder invulling te geven aan de vrijetijdseconomie is het Routeboek Programma Versterking Vrijetijdseconomie. Deze bevat een inventarisatie van ideeën, plannen en projecten die een bijdrage (kunnen) leveren aan de versterking van de vrijetijdseconomie van de gemeente Gennep. Hierin staan twee ideeën waar met het voornemen mogelijk een bijdrage aan geleverd kan worden:

- Idee 4-005: Een van de ideeën is het aanleggen van dagstrandjes aan de Maas en Niers. Aangegeven wordt dat het lastig is deze te realiseren vanwege complexe regelgeving. Mogelijk biedt dit initiatief kansen om langs of nabij de Maas een dergelijk strandje te realiseren.
- Idee 4-009: Een ander idee is het realiseren van een voetveer tussen Gennep en Oeffelt. Wanneer door het initiatief het buitengebied toegankelijk wordt gemaakt, biedt dit kansen om deze voetveer te realiseren en in te zetten als extra verbinding richting Oeffelt en de aan die zijde van de Maas gelegen 'Parel aan de Maas'.

3.11. Duurzaamheidsvisie (2017)

De gemeente heeft haar visie over duurzaamheid verwoord in de Duurzaamheidsvisie (2017). Deze visie is in 2019 in de Omgevingsvisie Gemeente Gennep bestendigd. Er zijn vier inhoudelijke speerpunten geselecteerd waar de gemeente zich op richt (Gemeente Gennep, 2017):

1. Energie besparen en duurzaam opwekken;
2. Afval verminderen en scheiden;
3. Duurzame mobiliteit (duurzaam vervoer stimuleren);
4. Versterken van de kwaliteit van de leefomgeving (groen, water, lucht).

De aanpak voor het werken aan duurzaamheid binnen deze thema's vindt plaats via drie parallelle sporen: bewustwording, ondersteunen en voorbeeldfunctie. De gemeente wil initiatiefnemers van plannen verder stimuleren en faciliteren in het zoeken naar duurzame oplossingen.

Het gebied Maaskemp wordt niet specifiek benoemd in de visie. Desondanks kan deze visie doorklinken in een integraal gebiedsplan voor Maaskemp. Op het gebied van duurzaamheid biedt vooral punt 4 kansen.

3.12. Gemeentelijk kapbeleid

De gemeente Gennep heeft een kapbeleid. Dit kapbeleid gaat over bomen en houtopstanden zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Doel van het beleid is om deze houtopstanden/bomen bij voorkeur te beschermen. Indien houtopstanden/bomen toch gekapt moeten worden, is een kapvergunning nodig. Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom en kent de beschermde houtopstanden zoals weergegeven in figuur 30. Het gaat om Maasheggen en een enkele waardevolle solitaire boom.

Figuur 30. beschermde houtopstanden volgens het kapbeleid van de gemeente Gennep (Bron: Waardevolle bomen en beschermde houtopstanden 2020, vastgesteld 14 april 2020).

3.13. Primaire waterkering

De N271 fungeert als primaire waterkering. Het plangebied Maaskemp ligt buitendijks, zie figuur 31.

Figuur 31. Ligging primaire waterkering (gele lijn).

3.14. Samenvatting

Vanuit de verschillende beleidsstukken en visiedocumenten zijn er meerdere opgaven en wensen voor het gebied, samenvattend:

- Volgens het **POL** kunnen gebiedsontwikkelingen een aanzienlijke bijdrage leveren aan de hoogwaterveiligheid en de ruimtelijke kwaliteit (*'rust, ruimte en schoonheid'*) in de regio.
- Het **Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitskader** doet een aantal richtinggevende uitspraken over de Maasvallei, waaronder:
 - Herstel het contact met de rivier in de dorpen en steden langs de Maas;
 - Maak de loop van de Maas beleefbaar;
 - Vergroot de ecologische corridorfunctie van de Maas door natuurgebieden te verbinden en biodiversiteit te bevorderen.
- Vanuit de **Maasheggenvisie** wordt de ambitie uitgesproken om het cultuurlandschap te behouden, te herstellen en te ontwikkelen (verder dan historisch gezien aanwezig was). Daarnaast wordt de kans genoemd om een dorpsommetje te creëren in Maaskemp.
- In de **Omgevingsvisie** worden het versterken van natuur en hoogwaterbescherming genoemd als opgaven voor het gebied.
- Tot slot komen er een aantal beschermde waarden in het gebied voor in de planuitwerking zorgvuldig mee om zal moeten worden gegaan:
 - De goudgroene natuurzone
 - De beschermde maasheggen

4. Opgaven, denkrichtingen en schetsontwerpen

In dit hoofdstuk worden de inzichten uit de vorige hoofdstukken vertaald in denkrichtingen voor de integrale ontwikkeling van het plangebied. Allereerst zullen de verschillende hoofdogaven voor het gebied Maaskemp worden geïdentificeerd. Vervolgens worden de denkrichtingen uitgewerkt in globale schetsontwerpen, als een eerste stap op weg naar een breed gedragen integraal plan voor Maaskemp.

4.1. Opgaven voor het gebied

Voor het gebied Maaskemp worden vier opgaven geïdentificeerd:

1. Een bijdrage leveren aan de hoogwaterbescherming;
2. Het herstellen van de relatie tussen Maaskemp en het oude centrum van Gennepe ;
3. Het vergroten van de biodiversiteit door middel van maasheggen, riviergebonden natuur en extensiveren landbouw;
4. Het duurzaam versterken van de kwaliteit van de leefomgeving, inclusief (water)recreatie.

4.1.1. Hoogwaterbescherming

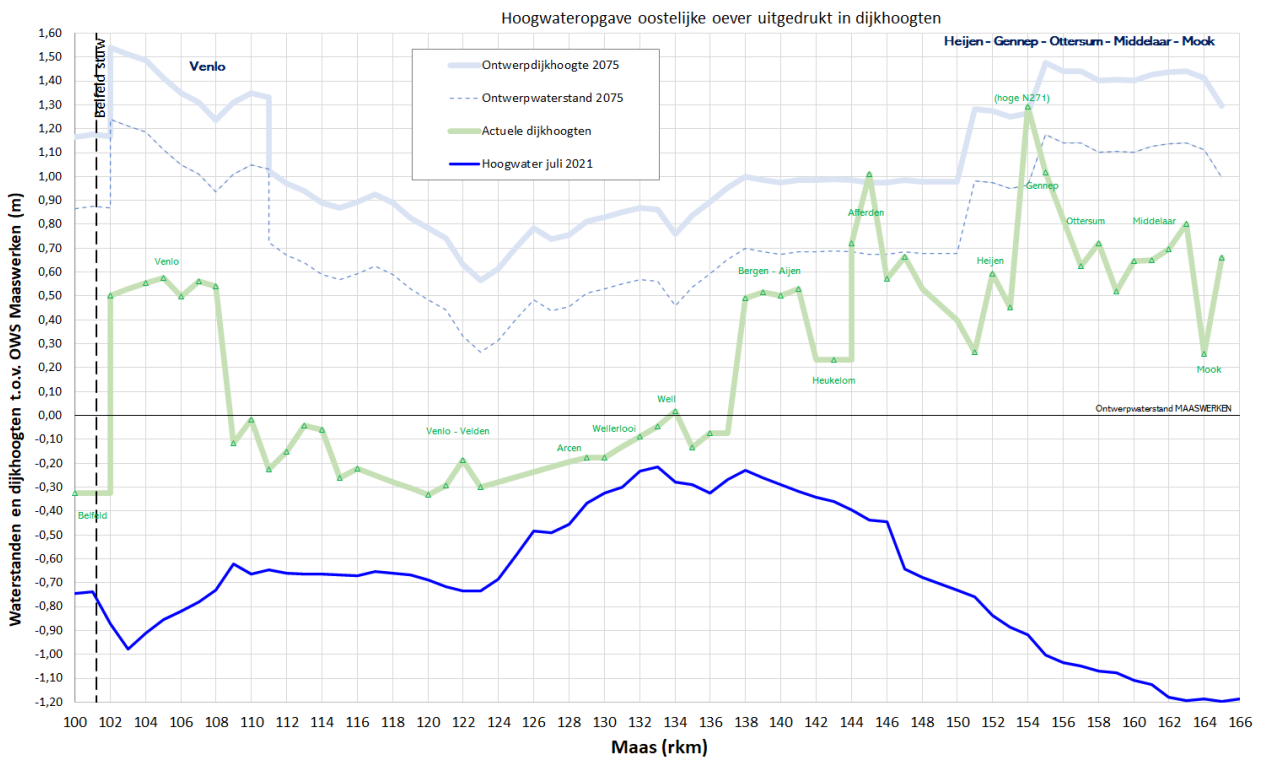
Dat hoogwaterbescherming aandacht vergt, is recent weer bevestigd door het Maashoogwater in juli 2021. De piekafvoer bedroeg maar liefst 3260 m³/s (Deltares, 2021). De afgelopen 120 jaar is slechts twee keer eerder een piekafvoer van 3000 m³/s of meer waargenomen: in 1925 en 1993. Projecten zoals het inmiddels afgeronde programma 'Ruimte voor de Rivier' en de nog lopende 'Maaswerken' hebben extra ruimte voor de rivier gecreëerd. Deze projecten, en het feit dat de waterhoogte nog onder de norm is gebleven, hebben ervoor gezorgd dat de schade bij het recente hoogwater aanzienlijk minder is dan bij de hoogwaters van 1993 en van 1995. In figuur 32 is een luchtfoto te zien van Maaskemp op 18 juli 2021.

Toch is achteroverleunen geen optie, door klimaatverandering zal extreem weer vaker voorkomen (NOS, 2021). Het KNMI heeft samen met Deltares berekend wat de toekomstige piekafvoeren van de Maas kunnen worden. Hieruit blijkt dat de Maas in 2050, waterafvoeren van vergelijkbaar niveau als in 1995, eens in de 30 jaar krijgt te verwerken. In 2100 stijgt dit zelfs naar eens in de 15 jaar (Deltares, 2015). Om deze gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan heeft het rijk het Deltaprogramma opgericht. Voor de Maasvallei staat in het deltaprogramma opgetekend: "Rivierverruiming waar het kan, dijkversterking waar het moet" (RWS, 2014). Gemeente Gennepe heeft vervolgens in haar omgevingsvisie aangegeven dat Maaskemp een potentieel gebied is dat benut kan worden voor rivierverruiming (Gemeente Gennepe, 2019).

De realisatie van de hoogwaterbeschermingsopgave loopt echter fors achter op wat er noodzakelijk is, in tegenstelling tot wat de AUM stelt (bron: RiQuest). Om dit te goed te visualiseren, wordt in figuur 33 de hoogwateropgave uitgedrukt in dijkhoogten. De groene lijn in de figuur geeft de huidige dijkhoogten weer van de oostelijke oever (rechteroever), ten opzichte van de oorspronkelijke ontwerpwaterstand uit 1995 (zwarte lijn). Te zien is dat als het hoogwater in de zomer van juli 2021 daadwerkelijk tot de huidige maatgevende hoogte (tot 2075) was gekomen, dat de hoogte van dijken op plekken in Noord Limburg 1 tot 1,5 meter te laag zou zijn geweest (blauwe lijn). Dit betekent dat er nog een flinke opgave in te vullen is om ook in de toekomst (tot en na 2050) droge voeten te houden. Ter hoogte van Gennepe zal er tot 2075 een dijkverhoging van 40 tot 50 cm nodig zijn. Deze hoogwateropgave kan natuurlijk ook ingevuld worden door middel van rivierverruiming.

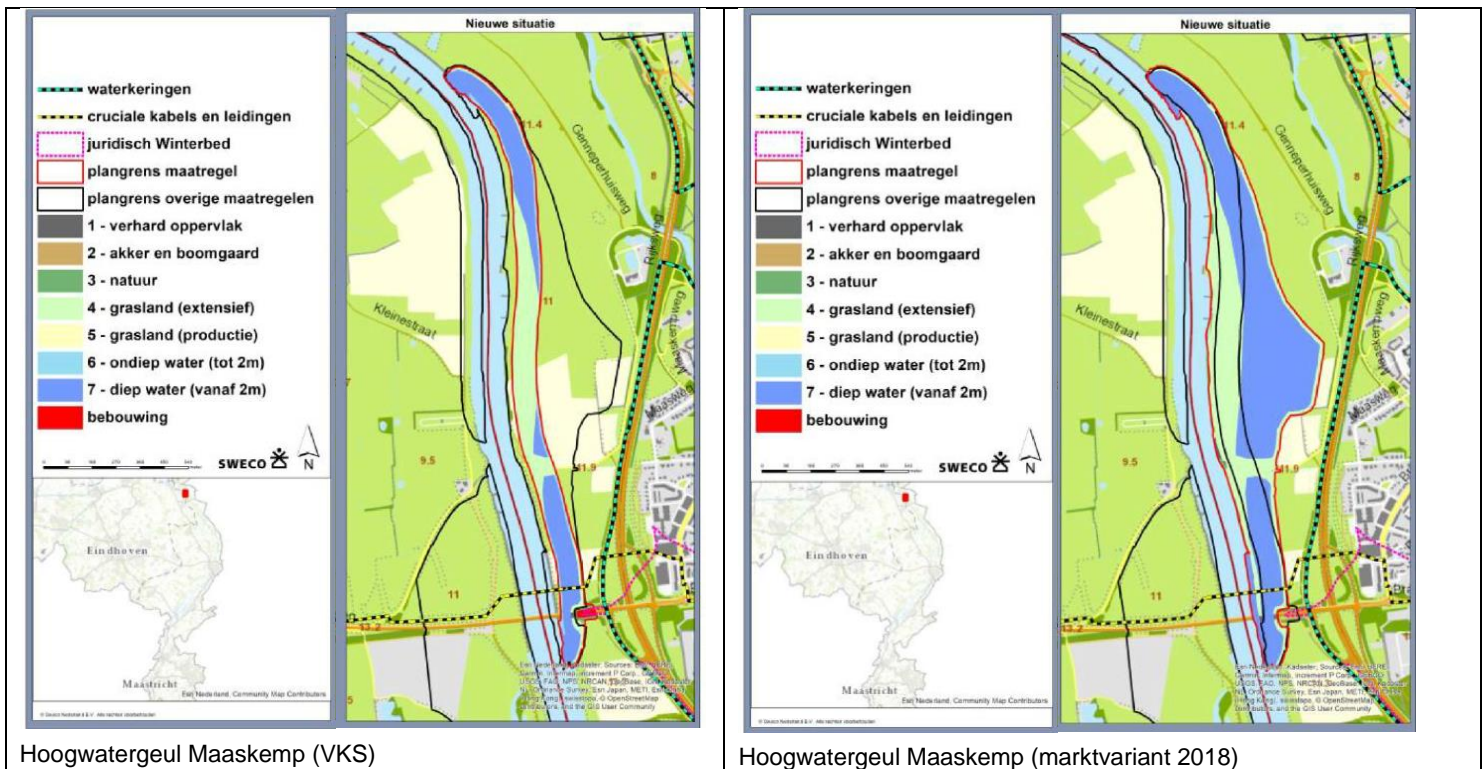

Figuur 32. Luchtfoto hoogwater 18 juli 2021. (Bron: Het waterschapshuis/Waterschap Limburg)

Figuur 33. Hoogwaterbeschermingsopgave uitgedrukt in dijkhogten van Venlo tot Mook (rechteroever) (Bron: RiQuest, 2022).

Initiatiefnemers van plannen in het Maasdal worden gestimuleerd om bij te dragen aan hoogwaterbeschermingsmaatregelen. Het gebied Maaskemp is in het verleden ook al onderwerp geweest van verschillende plannen met betrekking tot de hoogwateropgave. Zo heeft de provincie Limburg in het kader van het Deltaprogramma Maas een database opgesteld met alle rivierverruimende maatregelen uit de Voorkeursstrategie (VKS, 2014) voor de regio Maasvallei. Eén van deze maatregelen was een hoogwatergeul in Maaskemp. Voor deze hoogwatergeul zijn twee opties berekend, één optie die resulteert in 8 cm waterstandsddaling (VKS) en één optie die zal leiden tot 14 cm waterstandsddaling (marktvariant), zie figuur 34.

Figuur 34. Hoogwatergeulen Maaskemp Deltaprogramma Maas.

Met een integrale gebiedsaanpak kan een bijdrage worden geleverd aan de hoogwaterbescherming middels rivierverruiming. Er is algemeen consensus over dat oplossingen waarbij de rivier de ruimte krijgt meestal beter en efficiënter zijn, zeker op de lange termijn. De gebiedsrisico's zijn een factor 3 lager, evenals de kosten en de inpassing in het landschap is vaak beter (Bartholomeus, 2022). Rivierverruiming geeft naast een lokale hoogwaterstandsverlaging ook een positief effect stroomopwaarts. In het geval van dijken ontstaat geen waterstandsverlaging stroom op- of afwaarts.

4.1.2. Gennep aan de Maas

Door de komst van de rijksweg N271 is Genneep, van oudsher een rivierdorp, haar oriëntatie op de Maas verloren. In het Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitskader wordt dan ook aangestuurd op het herstellen van het contact met de rivier en de dorpen en steden langs de Maas. Een ontwikkeling in Maaskemp biedt hiervoor goede mogelijkheden de relatie van Genneep met de Maas te herstellen.

De herstelde relatie van Genneep met de Maas zal zorgen voor een stevige impuls van de omgevingskwaliteit, bijvoorbeeld door de kern van Genneep bereikbaar te maken voor recreatie en recreatievaart op de Maas. Een hoogwaardige omgevingskwaliteit is volgens het paraplubestemmingsplan 'Kwetsbare gebiedskwaliteiten' namelijk een essentiële voorwaarde voor plezierig wonen en ligt ten

grondslag aan een florerende vrijetijdseconomie. Toerisme, recreatie, kunst en cultuurhistorie zijn daarbij belangrijke speerpunten van Gennepe (Plan ROS, 2019).

4.1.3. Vergroten biodiversiteit

Maasheggen

Het Maasheggenlandschap is een mozaïek van heggen, bomen, weides en drinkpoelen en biedt hiermee een veilige plek voor verschillende planten- en diersoorten. Goed beheerde en gezonde heggen zorgen dan ook voor een impuls voor de biodiversiteit.

De ambitie die in de Maasheggenvisie wordt uitgesproken, is het historisch cultuurlandschap Maasheggen te behouden, te herstellen en te ontwikkelen (verder dan oorspronkelijk aanwezig was). Naast kansen voor biodiversiteit, zal het een impuls geven aan de leefomgeving en worden kansen gecreëerd voor recreatie en toerisme.

Riviergebonden natuur

Natuurlijke overgangen van land naar water bieden voor veel planten en dieren een geschikt leefgebied. Binnen het plangebied Maaskemp kan een bijdrage worden geleverd aan de biodiversiteit door meer ruimte te bieden voor water- en oeverplanten (riviergebonden natuur). Zo krijgt de rivier en de natuur eromheen meer ruimte.

Extensiveren landbouw

Landbouw is een van de oorzaken van het verlies van biodiversiteit, maar ook een belangrijke oplossing voor het herstel ervan. Door het extensiveren van de landbouw, waarbij meer grond per dier wordt gereserveerd, minder meststoffen worden uitgereden en geen chemische bestrijdingsmiddelen worden toegepast, worden significante toenames van de biodiversiteit bereikt

4.1.4. Duurzaam versterken kwaliteit leefomgeving, inclusief (water)recreatie

Het duurzaam versterken van de kwaliteit van de leefomgeving (groen, water, lucht) is één van de vier pijlers van de duurzaamheidsvisie. In een integraal gebiedsplan voor Maaskemp kan groen worden versterkt in de vorm van het Maasheggenlandschap, water zal versterkt worden middels het creëren van rivierverruiming en de luchtkwaliteit zal er naar verwachting op vooruit gaan omdat landbouwgebied wordt ingeruild voor natuur en water.

Er zijn verschillende elementen die binnen Maaskemp de kwaliteit van de leefomgeving kunnen versterken. In de Omgevingsvisie wordt het inrichten van recreatieve verblijfsplaatsen genoemd, zoals een toeristisch recreatief overstappunt van water naar land (passantenhaven) en het aanleggen van een (dag)strandje aan de Maas. Een camperparkeerplaats zou hier mogelijk ook een plek kunnen krijgen. Eén van de speerpunten in de Omgevingsvisie is dat de gemeente in wil zetten op versterking van de vrijetijdseconomie en op zoek wil gaan naar koppelkansen bij water- en natuuropgaven. Onderdeel hiervan is landschapsontwikkeling en versterking van de vrijetijdseconomie in combinatie met de verschillende projecten voor de verbetering van de waterveiligheid.

Verplaatsing woonwijken

Nabij het geplande uitbreidingsgebied van de haven Heijen liggen momenteel 17 woonwijken in een waterwoonwijk. De uitbreiding van het bedrijventerrein wekt de verwachting onder bewoners dat de overlast zal toenemen. De gemeente heeft aangegeven open te staan voor verplaatsing van deze woonwijken. Hiertoe is in de raadsvergadering van de gemeente Gennepe d.d. 31 januari 2022 een motie aangenomen waarin wordt voorgesteld om *'te streven naar de verplaatsing van de waterwoonwijk naar een alternatieve locatie binnen de gemeente Gennepe'*.

Een integraal gebiedsplan zou mogelijk ruimte kunnen creëren om de woonarken een nieuwe plek te geven. Met de ligging in het buitengebied, aan de Maas en dicht bij de kern van Gennep is de verwachting dat dit mogelijk een mooie alternatieve locatie kan zijn.

4.2. Invulling Maaskemp

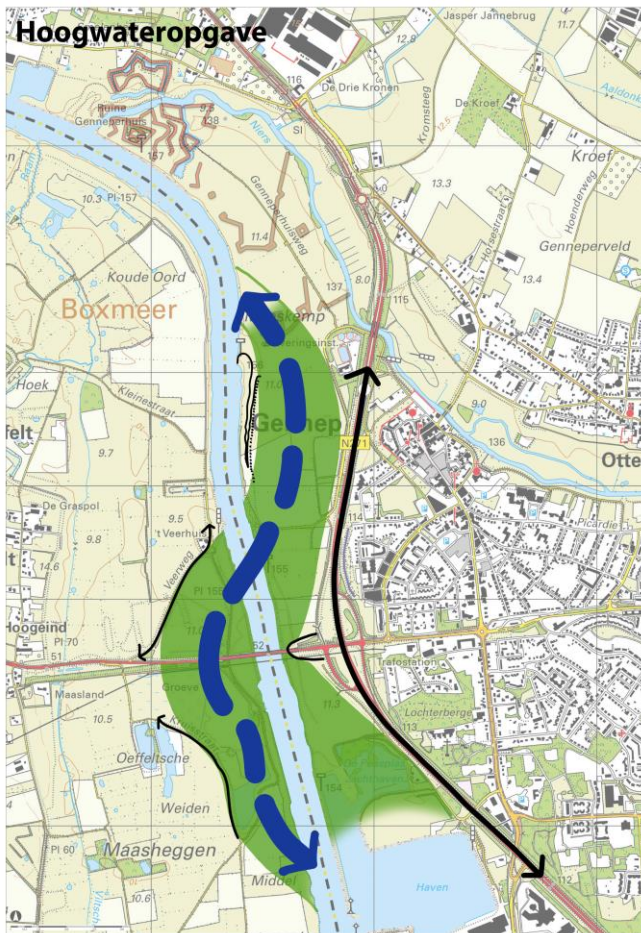
Samengevat zijn de opgaven voor het gebied Maaskemp:

1. Het leveren van een bijdrage aan de hoogwaterbescherming door middel van het reactiveren van de oude Maasgeul;
2. Het herstellen van de relatie tussen Maaskemp en het oude centrum van Gennep;
3. Het leveren van een bijdrage aan de biodiversiteit door middel van Maasheggen, riviergebonden natuur en extensivering van de landbouw;
4. Het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving, inclusief (water)recreatie, door middel van het inrichten van recreatieve verblijfplaatsen, zoals een toeristisch recreatief overstappunt van water naar land (passantenhaven), een strandje en het eventueel verplaatsen van de woonboten uit de haven van Heijen naar het plangebied.

De invulling van de hoogwateropgave is beschreven in par. 4.2.1. De invulling van de overige opgaven: het realiseren van het historisch Maasheggenlandschap, het herstellen van de relatie tussen Maaskemp en het oude centrum van Gennep en het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving wordt toegelicht in par. 4.2.2.

4.2.1. Rivierverruiming

Op twee manieren kan in en rond Maaskemp meer ruimte voor de rivier gecreëerd worden om een bijdrage te leveren aan de hoogwateropgave: het verbreden van de flessenhals tussen Gennep en Oeffelt aan de zuidzijde van het plangebied (optie A) en het reactiveren van een historische Maasgeul binnen het plangebied Maaskemp (optie B). Figuur 35 geeft deze hoogwateropgave weer.

Figuur 35. Hoogwaterbeschermingsopgave Maaskemp.

Optie A - Zuidzijde: opheffen flessenhals tussen Gennep en Oeffelt

Voor het verbreden van de flessenhals tussen Gennep en Oeffelt zijn grofweg twee varianten mogelijk: verbreding aan de oostzijde van de Maas en verbreding aan de westzijde van de Maas.

Verbreding oostzijde

In deze variant wordt de flessenhals verbreed aan de oostzijde van de Maas. Onder de provinciale weg dient een onderdoorgang te worden gecreëerd waardoor het Maaswater makkelijker door kan stromen. Een voordeel van een verbreding aan de oostzijde van de Maas is dat hiermee de ontwikkelingen volledig aan de zijde van Gennep blijven. De gebiedsontwikkeling in Maaskemp kan hiermee later een goede aansluiting vinden op de uitbreiding van de Haven in Heijen, een andere grote ontwikkeling langs de Maas aan de Gennepse zijde. Daarnaast zal in deze variant de volledige historische Maasgeul worden gereactiveerd, wat landschappelijk gezien wenselijk kan zijn.

Een nadeel van deze variant is de beperkte ruimte onder de provinciale weg aan de oostzijde door de verbindingsweg tussen de N264 en de N271 en de hoogspanningsmast die een obstakel vormt. Door de beperkte ruimte op de oostoever zal deze variant de flessenhals naar verwachting niet volledig oplossen.. Daarnaast zal met deze variant ruimte verloren gaan voor de realisatie van Maasheggen aan de Gennepse zijde van de Maas.

Verbreding westzijde

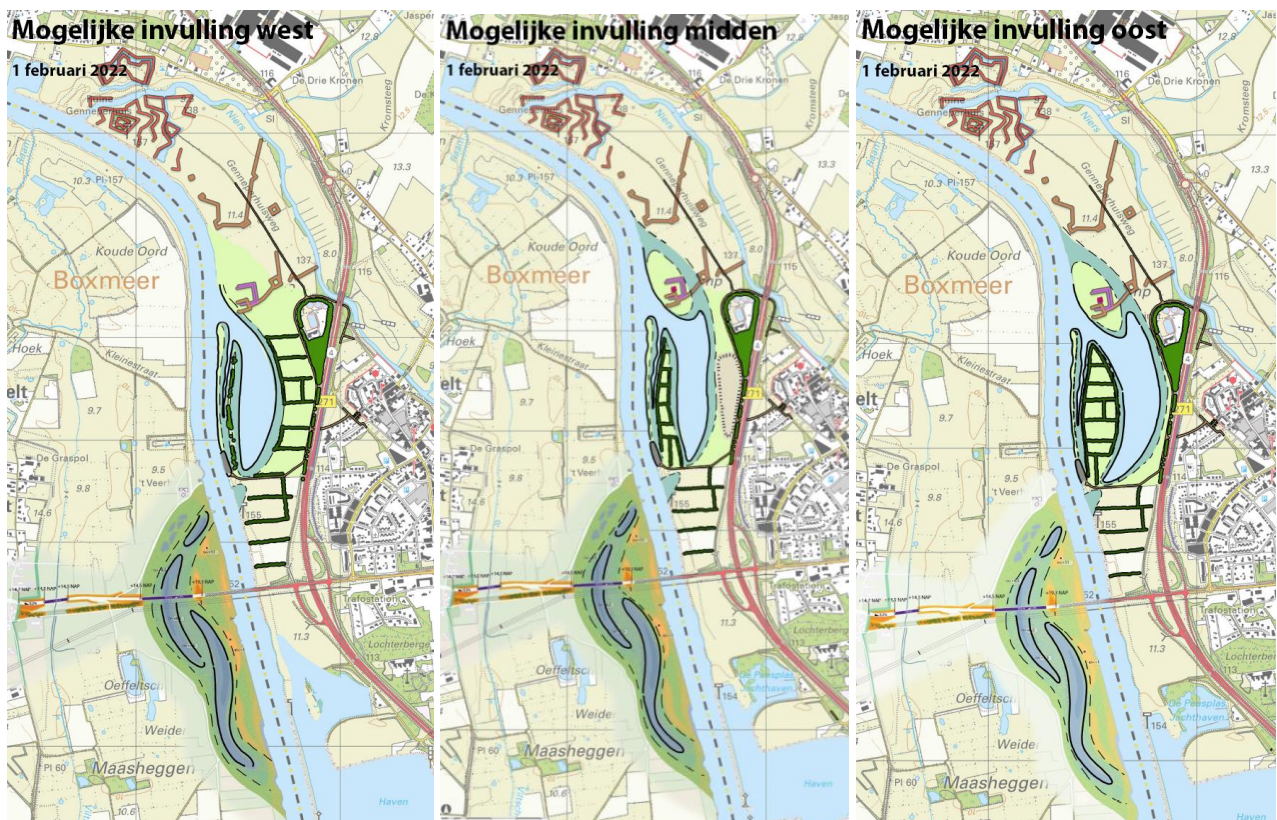
In deze variant wordt de flessenhals aan de westzijde van de Maas verbreed. Een voordeel van een verbreding aan deze zijde, is dat op de westelijke oever van de Maas meer ruimte beschikbaar is. Daarnaast bevinden zich in het landschap weinig beperkingen, ook het historische Maasheggenlandschap zal hierbij

niet aangetast worden. Het afbuigen van de Maas aan de westzijde zou landschappelijk goed kunnen aansluiten op de geul in de Maaskemp. Daarnaast sluit een verbreding aan de westzijde aan op de meanderende bocht van de Maas ten zuiden van Gennep. Parallel aan de Maas loopt een fietspad die wel een kleine beperking zou kunnen vormen. Een groot gedeelte van de westelijke oever van de Maas is aangeduid als Natuurnetwerk Nederland. Een rivierverruimingsmaatregel sluit daar goed op aan.

Optie B - Noordzijde: reactiveren historische Maasgeul

Naast het oplossen van de flessenhals tussen Gennep en Oeffelt, zal ook de reactivering van de Maasgeul bijdragen aan het oplossen van de hoogwateropgave. Voor de reactivering van de Maasgeul zijn grofweg drie opties mogelijk; een geul midden door het plangebied, een geul oostelijk in het plangebied die aansluit op de provinciale weg/Veerweg of een geul die in het westen aansluitend op de bestaande nevengeul langs de Maas (zie figuur 36). Welke variant uiteindelijk het meest wenselijk is, zal ook samenhangen met de gewenste landschappelijke inrichting en gebruiksfuncties voor het gebied. Hieronder worden de drie opties oriënterend toelicht. De drie opties schetsen slechts denkrichtingen en moeten niet als definitieve ontwerpen worden gezien.

In alle drie opties wordt de Maasgeul breder dan de Maas en kan de Veerweg mogelijk in meer of mindere mate naar het zuiden verlegd worden om voldoende lengte en gebruiksruimte in de nieuw te realiseren Maasgeul te creëren. De Veerweg wordt verlaagd en gaat als voorde functioneren tijdens Maashoogwaters. De noordelijke aansluiting op de Maas varieert tussen de opties en wordt gedetailleerd in samenhang met cultuurhistorie Romeinse toren en circumvallatielinie.

Figuur 36. Landschappelijk casco, opties Maasgeul-west (l), Maasgeul-midden (m), Maasgeul-oost (r).

Optie 1: Maasgeul-West

In de west-variant (figuur 36l) is de nieuw te realiseren Maasgeul dicht tegen de bestaande nevengeul langs de Maas gesitueerd. Zo blijft tussen de geul en de N271/Veerweg ruimte over voor extensieve landbouw.

Gezien de opgave voor het gebied is gekozen voor de ontwikkeling van Maasheggen. Historisch landschappelijk klopt deze keuze niet geheel, omdat hier van oudsher open bouwlanden voorkwamen. Door de westelijke ligging kan de Maasgeul volledig ten zuiden van de Circumvallatielinie en de eventuele Romeinse wachttorens worden aangetakt op de Maas.

Optie 2: Maasgeul-Midden

De midden-variant (figuur 36m) sluit goed aan op de historische ligging van de Maasgeul, waarbij ruimte behouden blijft voor oud bouwland tussen geul en de N271 (Stamelberg). Tussen de nieuwe Maasgeul en de Maas is ruimte voor de ontwikkeling van Maasheggen. De hoofd-uitstroom van de geul, tevens in- en uitvaart voor recreatieve vaart, ligt ten zuiden van de circumvallatielinie.

De keuze van de ligging van de geul midden in dit gebied heeft als voordeel dat de Maasgeul voor een groot gedeelte buiten de geluidscontouren van de N217 en de geurzone van de RWZI ligt. Nadeel is dat aan beide zijden van de geul weinig land over blijft. Het ligt dan voor de hand om te onderzoeken of de geul dicht tegen Gennep of dicht tegen de Maas aangelegd kan worden.

Optie 3; Maasgeul-Oost

In de oost-variant (figuur 36r) is de nieuw te realiseren Maasgeul dicht tegen de N271/Veerweg gesitueerd. Zo blijft aan de Maaszijde veel ruimte over voor een interessant cultuurlandschap met weides en Maasheggen. De ligging doet recht aan het feit dat de Maasheggen onlosmakelijk verbonden zijn met de Maas (en niet met Gennep). Deze variant sluit goed aan bij de ontwikkelingsopgave 'Gennep aan de Maas' en biedt een mogelijk nieuwe locatie voor woonboten en/of een jachthaven dicht tegen Gennep aan. Door de oostelijke situering komt de Maasgeul wel binnen de milieucontouren van de N271 en de RWZI te liggen.

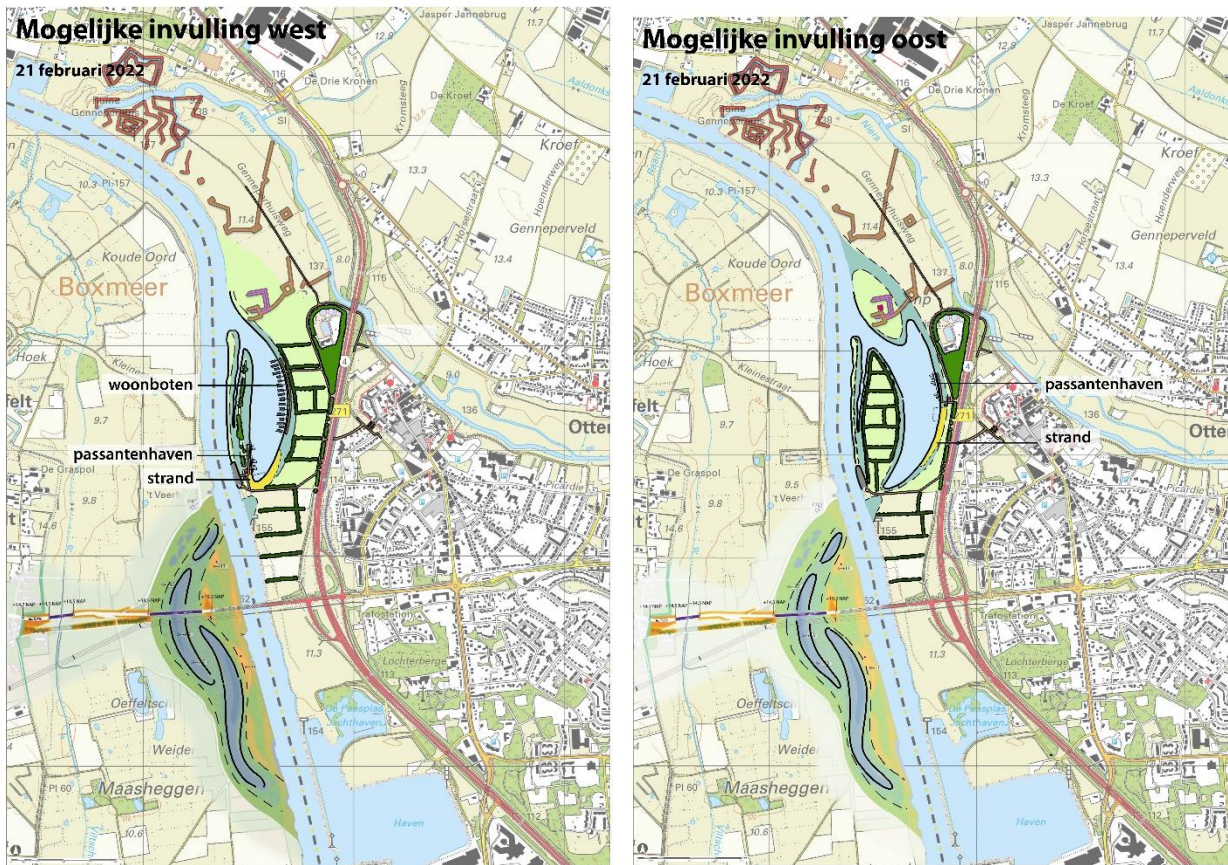
4.2.2. Landschappelijke inrichting

De eerste schetsen laten zien dat het gebied Maaskemp op verschillende manieren ingevuld kan worden om de hoogwateropgave aan te pakken. Dit geldt ook voor de opgaven die betrekking hebben op de landschappelijke inrichting: het realiseren van het historisch Maasheggenlandschap, het herstellen van de relatie tussen Maaskemp en het oude centrum van Gennep en het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving, onder andere door het inrichten van recreatieve verblijfsplaatsen.

Om verdere mogelijkheden te verkennen en invulling te geven aan de verschillende gebruiksfuncties, worden hieronder verschillende gebruiksfuncties in het landschappelijk casco geplaatst. Als belangrijke gebruiksfuncties worden onderscheiden: toeristisch recreatief overstappunt (water naar land, passantenhaven), jachthaven, ligplaatsen woonboten en een (dag)strandje. Algemene aandachtspunten hierbij zijn:

- De realisatie en inrichting van de recreatieve as tussen centrum Gennep en de nieuwe geul via nieuw te realiseren verbinding onder de N271;
- De bereikbaarheid van het gebied tijdens hoogwater. Het gehele gebied ligt buitendijks, ook de Veerweg, en is dus niet hoogwatervrij.
- De geluidscontour rond de N271. De mogelijkheden van geluidswerend groen of andere voorzieningen moet nog worden onderzocht.
- De geurcirkel rond de RWZI.

In figuur 37 wordt een mogelijke, indicatieve, invulling gegeven van twee landschappelijke casco's: de Maasgeul-West en de Maasgeul-Oost.

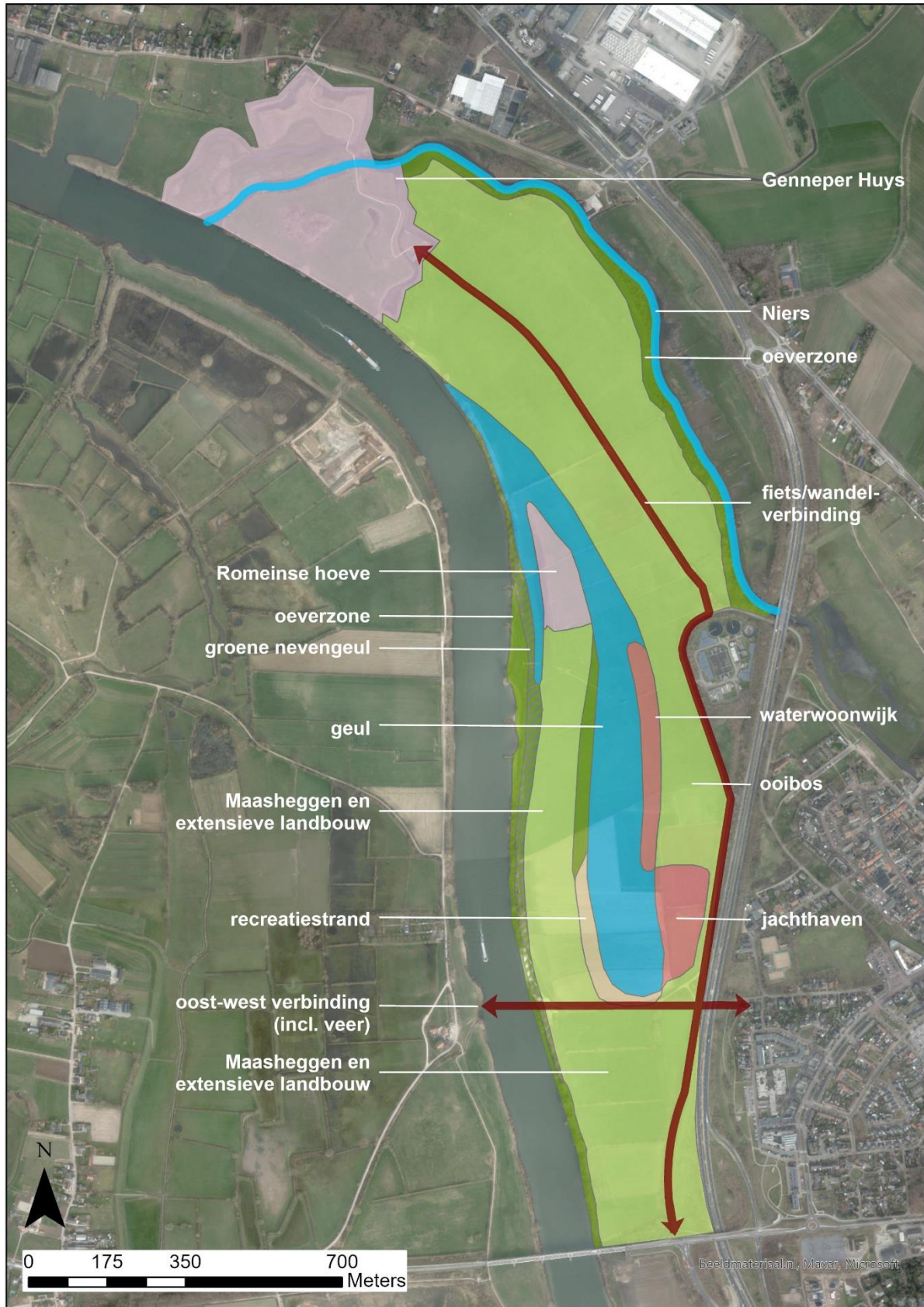
Figuur 37. Mogelijke invulling gebruik.

De West-variant leent zich het best voor de woonboten, vanwege de milieuzone van de rioolwaterzuiveringsinstallatie en de geluidscontouren van de provinciale weg. Gennep aan de Maas (een passantenhaven, een dagstrandje met voorzieningen) krijgt in deze variant een plek aan de zuidkant. De voorzieningen krijgen hiermee twee gezichten: naar de Maas en naar de nieuwe geul.

De Oost-variant biedt ook voldoende ruimte om Gennep naar de Maas te brengen met een passantenhaven en een dagstrand aan de veerweg. Binnen deze mogelijke variant blijft er echter geen geschikte ruimte over voor de woonboten.

4.2.3. Indicatie invulling plangebied

Om een eerste indicatie te geven van hoe het plangebied Maaskemp er mogelijk uit kan gaan zien (als aanzet tot een gezamenlijke dialoog), is in figuur 38 is een vlekkenplan opgenomen met een verdere invulling van het gebied Maaskemp. Het vlekkenplan laat goed zien welke elementen en functies er terug kunnen komen in de ontwikkeling van het gebied. Goed om hierbij te vermelden is wel dat het gaat om een indicatie, het vlekkenplan schetst slechts een denkrichting en zal niet als definitief ontwerp gezien moeten worden.

Figuur 38. Vlekkenplan Maaskemp met een mogelijk toekomstige invulling Maaskemp.

4.2.4. Realisatiestrategie

Voorgaande figuren laten zien dat er verschillende (gebruiks)functies samen kunnen komen in het gebied Maaskemp. Verwacht wordt dat, gezien de omvang van het gebied en het aanwezige materiaal, niet alles gefinancierd kan worden vanuit het private project alleen. Daarom zullen er tussen betrokken partijen nog nadere afspraken gemaakt moeten worden met betrekking tot de financiering en realisatie van de plannen.

5. Vervolg

In deze notitie is op hoofdlijnen het gebied Maaskemp beschreven en geanalyseerd en zijn aan de hand van enkele globale schetsen ontwikkelingsrichtingen voorgesteld. Deze kaders en globale schetsen bepalen tezamen het speelveld waarbinnen met alle betrokken partijen tot verdere uitwerking van het gebied Maaskemp kan worden gekomen.

Meer specifiek is in de voorgaande hoofdstukken inzicht verkregen in de verschillende aspecten met betrekking tot Maaskemp. Allereerst is het landschap van de Noordelijke Maasvallei en het gebied Maaskemp beschreven en zijn de autonome ontwikkelingen rondom Maaskemp benoemd. Vervolgens is het relevante beleid in kaart gebracht en zijn de opgaven voor het gebied gedefiniëerd. Met behulp van deze opgaven en de aanwezige kwaliteiten, waarden en belemmeringen in het landschap is het speelveld bepaald waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Vervolgens zijn verschillende denkrichtingen uiteengezet voor de integrale ontwikkeling van het plangebied. Deze denkrichtingen zijn vertaald in globale schetsontwerpen en een vlekkenplan waarin verschillende ontwerpmogelijkheden worden weergegeven. De gepresenteerde denkrichtingen en schetsen moeten worden gezien als een eerste aanzet om tot een gezamenlijk en breed gedragen integraal plan en uitvoeringsstrategie voor het gebied Maaskemp te komen. Het financieringsvraagstuk zal ook onderdeel zijn van deze gezamenlijke aanpak.

Bibliografie

- Bartholomeus, V. (2022, 02 19). Hoe Limburg in de zomer toch weer bijna verzoop en veiliger kan worden: 'Ruimte voor de rivieren en zo min mogelijk dijken'. *De Limburger*.
- Deltares. (2015, oktober 13). Implications of the KNMI'14 climate. Nederland .
- Deltares. (2021, Juli 15). Hoogwater aan de Maas nu nog uitzonderlijk, straks steeds vaker.
- Gemeente Gennepe. (2016, 01 28). Buitengebied Gennepe (geconsolideerde versie). Gennepe, Limburg, Nederland.
- Gemeente Gennepe. (2017). *Duurzaam Gennepe | Duurzaamheidsvisie gemeente Gennepe 2018 - 2021*. Gennepe, Limburg.
- Gemeente Gennepe. (2019). *Omgevingsvisie Gemeente Gennepe | Samen maken we Gennepe*. Gennepe.
- Goudappel Coffeng. (2012). *Gennepe: veilig en leefbaar! - Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP)*. Goudappel Coffeng.
- Goudappel Coffeng. (2013). *Gennepe: veilig en leefbaar!*
- Heidinga, H., & Offenbergh, G. (1992). *Op Zoek naar de 5e eeuw. De Franken tussen Rijn en Maas*. Amsterdam.
- KNMI. (2020, Januari 28). Hoogwater Rijn en Maas 1995.
- NOS. (2021, Juli 17). Sinds de jaren 90 geven we het water meer ruimte, en dat betaalt zich nu uit. NOS .
- Plan ROS. (2019). *Paraplubestemmingsplan 'Kwetsbare gebiedskwaliteiten Gemeente Gennepe'*. Eindhoven.
- Provinciale Staten. (2014). *POL2014 | Voor de Kwaliteit van Limburg*.
- Regionale werkgroep Ruimtelijk Kwaliteitskader. (2018). *Regionaal Ruimtelijk Kwaliteitskader (Landelijk gebied Noord-Limburg)*.
- Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. (2022). *Uitgangspuntennotitie milieueffecten - project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt*.
- RWS. (2014). *Deltaprogramma*. Arnhem: RWS.
- Strootman Landschapsarchitecten. (2022). *Integrale Visie Maasdal Gemeente Gennepe*.
- Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. (2020). *Visie Maasheggen - Gemeenten Gennepe en Bergen*. Beek-Ubbergen.